
ANTISZEMITA
GYŰLÖLETCSSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK MAGYARORSZÁGON

2016

ÉVES JELENTÉS

BRÜSSEL INTÉZET

KIADÓ: BRÜSSZEL INTÉZET NONPROFIT KFT.
SZALAI KÁLMÁN ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

SZERZŐ: DR. RÓNA DÁNIEL, A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY KUTATÁSI IGAZGATÓJA,
POLITOLÓGUS, A CORVINUS EGYETEM OKTATÓJA

SZERKESZTŐK: NÁDASI KRISZTIÁN VEZETŐ KUTATÓ, BRÜSSZEL INTÉZET KUTATÁSI
ÉS INCIDENSKÖVETŐ CSOPORTJÁNAK VEZETŐJE
DR. BODÓ KRISTÓF ÜGYVÉD, A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY ÉS BRÜSSZEL
INTÉZET JOGI KÉPVISELŐJE
PÁSZTOR TIBOR IGAZGATÓ, BRÜSSZEL INTÉZET MONITORING
CSOPORTJÁNAK VEZETŐJE
TATAI ZOLTÁN KUTATÓ, A BRÜSSZEL INTÉZET MONITORING CSOPORTJÁNAK TAGJA

TÁMOGATÁS: BODNÁR DÁNIEL FILOZÓFUS, TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUM ELNÖKE
ANDREW SRULEWITCH IGAZGATÓ, ADL

**A KIADÓ KÖSZÖNETÉT FEJEZI KI DR. KOVÁCS ANDRÁS SZOCIOLÓGUSNAK, A CEU PROFESSZORÁNAK A BIZTATÁSÉRT ÉS
SEGÍTŐ TANÁCSOKÉRT.**

**A KIADÓ KÖSZÖNI AZ ÁLDOZATVÁLLALÁST AZON ÖNKÉNTESÉKNEK, AKIK SZAKÉRTŐ IRÁNYÍTÁS MELLETT HÓNAPOK
ÓTA SZÜNET NÉLKÜLI MUNKÁVAL SEGÍTETTÉK A JELENTÉS LÉTREJÖTTÉT.**

**A JELENTÉS EGÉSZÉNEK ÉS BÁRMELY RÉSZLETÉNEK FELHASZNÁLÁSA KIZÁRÓLAG A KIADÓ ÍRÁSOS
BELEEGYZŐ NYILATKOZATÁNAK BIRTOKÁBAN ENGEDÉLYEZETT A FORRÁS PONTOS MEGJELÖLÉSÉVEL.**

2017 BUDAPEST

RÓNA DÁNIEL
NÁDASI KRISZTIÁN
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

ANTISZEMITA
GYŰLŐLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK MAGYARORSZÁGON

2016

ÉVES JELENTÉS

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	9
A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY	11
Jogvédelem, jogsegély	11
A Tett és Védelem Alapítvány 2016-ban indított jogi ügyei	12
Hóman-ügy	12
OKTATÁS, KÉPZÉS	13
Középiskolai program	13
Egyetemi program	15
Monitoring, kutatás	15
Projekt – Az emberi jogi érvelésmód megújítása	15
GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK ÉS GYŰLÖLET MOTIVÁLTA INCIDENSEK ÉS TÁRSADALMI KÖVETKEZMÉNYEIK	17
A gyűlöletcselekmények társadalmi háttere	17
A gyűlöletcselekmények és az antiszemitizmus okai	18
Módszertan	20
ANTISZEMITA GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK – 2016. JANUÁR–DECEMBER	23
Az incidensek típusai	24
Az incidensek helyszínei	36
Az incidensek áldozatai	36
Az incidensek elkövetői	37
Szervezettség	37
ESETTANULMÁNY	38
Meváltozott-e a Jobbik?	38
ANTISZEMITA ELŐÍTÉLETESSÉG A MAI MAGYAR TÁRSADALOMBAN	42
A zsidóság társadalmi ügyének érzékelése, fontossága	42
FELHASZNÁLT IRODALOM	46
Tudományos hivatkozások	46
Publicisztikák, internetes források	48
KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS	50

FEDELENT

1951

1951

1951

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb feltétele a zsidóellenesség okainak pontos ismerete és az antiszemitizmus valódi elterjedtségének vizsgálata. A Tett és Védelem Alapítvány (TEV) fő célja ezért a kérdést övező ismerethiány felszámolása. A TEV egyfelől havi rendszerességgel, szakmailag megalapozott módon figyeli a magyar közéleti eseményeket és a sajtót, és ezek alapján kimutatja az antiszemita megnyilvánulásokat és cselekedeteket. A rendszeres havi monitoringtevékenységgel összegyűjtött információk elemzése nélkül nem lehet valós védelmet biztosítani a közösség számára. Ebben az éves jelentésben a 2016. évi havi monitoringtevékenység eredményeit foglaljuk össze.

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: az antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel, illetve a gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentésben ezt a kettőt összefoglalóan gyűlöletcselekményeknek nevezzük. Mindkettő esetében fontos kritérium, hogy azok elkövetésekor azonosítható az antiszemita motiváció. Az egyes kategóriák részletes meghatározása a módszertan fejezetben található.

Az események regisztrálásán kívül fontos azok különböző jellemzőinek számbavétele is. A havi jelentések adatait összegezve éves jelentésünkben az eseteket incidenstípusok,

az incidensek áldozatai és elkövetői, és a szervezettség szintje szerint elemeztük. 2016-ban az Alapítvány 48 antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított: az esetszám csökkent a 2015. éves (52) monitoringtevékenység során azonosítottakhoz képest, de még mindig magasabb, mint a 2014. évi. (37). Az esetszámok havi hullámzása az elmúlt két év tendenciái alapján nagyfokú véletlenszerűséget mutatnak: politikai uborkaszegzonban és évközben is tapasztaltunk már magasabb és alacsonyabb értékeket. A regisztrált cselekmények kicsivel több, mint háromnegyede, 77 százaléka a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozik, emellett még rongálást és fenyegetést észleltünk. A gyűlöletcselekmények kronológiáját külön fejezetben mutatjuk be.

A TEV nemcsak a közéleti-politikai antiszemita eseményeket térképezi fel, hanem a magyar társadalom zsidósághoz fűződő viszonyáról, ismereteiről és az antiszemitizmus elterjedtségéről szóló tudásunkat is bővíteni kívánja. Ennek érdekében Alapítványunk megbízásából a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet a korábbi évekhez hasonlóan 2016 novemberében átfogó, országos reprezentatív felmérést végzett erről a témáról. A kutatás publikációja teljes terjedelemben magyar és angol nyelven is a TEV honlapján található, az eredmények összefoglalását pedig ebben a jelentésben egy különálló fejezetben ismertetjük.

Az éves jelentés az antiszemitizmus okainak megértéséhez is hozzá kíván járulni. A „Gyűlöletcselekmények és gyűlölet motiválta incidensek és társadalmi következményeik” című fejezetben a jelentés áttekinti a klasszikus és modern szociálpszichológiai, történelmi és kulturális magyarázatokat, majd mindegyik elmélet jelenkori érvényességét is teszteli: összeveti azokat a friss Medián-kutatás eredményeivel.

A monitoring és kutatás mellett Alapítványunk tevékenységében jelentős mértékben megjelenik a jogi segítségnyújtás és az oktatás is. Jelentésünkben bemutatjuk azon jogszabályokat, amelyek jelenleg a gyűlölet-

cselekmények elleni küzdelem jogi kereteit adják Magyarországon, valamint beszámolunk az általunk 2016-ban kezdeményezett 13 jogi eljárásról feloszlatai kérelem, kérvény, munkaügyi kereset, törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezése és vádindítvány ügyekben.

Oktatási tevékenységünk a középiskoláknak kidolgozott programmal bővült, melynek keretében 35 intézményben több, mint 2100 diák vett részt az etika tantárgy keretében lebonyolított előadásokon.

Jelentésünkben a vizsgált időszakban a nyilvánosság figyelmét jelentős mértékben felkeltő kiemelt ügyvel foglalkozunk (esettanulmány). Az eset leírásán keresztül megfigyelhetjük, hogyan reagáltak a különböző hivatalos és félhivatalos szervek, civil szervezetek. 2014-ben a német megszállás emlékműve és a Sorsok Háza projekt kapott kiemelkedő figyelmet, a 2015-ös évben a Pázmány egyetemen bevezetett kötelező holokauszt-kurzust övező közéleti diskurzust mutattuk be részletesebben. A 2016-os évben azt a kérdést jártuk körbe, hogy a Jobbik „néppártosodása”, változása megnyilvánul-e az antiszemitizmus tekintetében: ritkábbak-e a zsidóellenes kijelentések a párt részéről.

A kötet szerkesztését 2017 májusában zártuk le, de 2016. január 1. és december 31. közötti eseményeket tartalmaz. (Vona Gábor hanukai üdvözlöte 2016-ban kezdődött, de áthúzódott 2017-re)

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

Alapítványunk a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és törvénszegések elleni erélytelen jogi fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani, a pozitív zsidó identitás és közösségszerveződés stratégiája mentén. Az alapítók hitvallása szerint a zsidó közösség számára nem járható út a rejtőzködés, sem a teljes asszimiláció mint a közösségi identitás feladása, különösen azért sem, mert az utóbbi évtizedek tapasztalatai azt mutatják, hogy ez a gyakorlat nem a többségi társadalommal való megbékélést szolgálja, hanem táptalajt ad az antiszemitizmusnak, gyanakvást, bizalmatlanságot szül. Szintén rontott a helyzeten, hogy az utóbbi 25 évben a zsidóság elsősorban különböző történelmi és jelenkori sérelmek, valamint a napi politikai játszmák teremtette kontextusban jelent meg a közbeszédben. Az Alapítvány célja ezért egy, az identitását és hagyományait büszkén vállaló, aktív és önszerveződő – vagyis nem a napi politikai érdekek eszközeként megjelenő – zsidó közösség megteremtése.

JOGVÉDELEM, JOGSEGÉLY

A Tett és Védelem Alapítvány, mint a magyarországi zsidó identitás védelmét célul kitűző civil szervezet, életre hívása óta aktív szereplője a kisebbségi jogvédelemnek. Ennek keretében az Alapítvány mind a büntetőjog, mind a polgá-

ri jog, mind pedig a jogrendszer egészének keretét adó alkotmányjog területén törekszik megkerülhetetlen szereplővé válni.

A Tett és Védelem Alapítvány kiemelten fontos feladatának tartja, hogy az antiszemita indítatású és holokausztagadó bűncselekményeket és vétségeket felkutassa és a nyomozhatóságok elé tárja, így segítve és könnyítve a rendőrség munkáját, amivel hitünk szerint a büntetés legfontosabb célját, a visszatartó erőt növeljük. Ennek keretében az Alapítvány az elmúlt évben több tucat feljelentést tett gyűlölet-bűncselekmények miatt az illetékes hatóságoknál.

Holokausztagadás miatti eljárás kezdeményezésének fontos célját képezte korábban az is, hogy az Alapítvány a rendelkezésére álló, szűkös eljárásjogi jogosítványokkal a lehető legteljesebb mértékben élve, szereplője, de akár alakítója is legyen a jogalkalmazói gyakorlatnak. Mára kialakult gyakorlat alapján mind a rendvédelmi szervek, mind pedig az ügyvédségek és a bíróságok a törvény betűjével és annak szellemével megegyező jogalkalmazási gyakorlatot alakítottak ki a zéró tolerancia jegyében.

A közösség elleni uszítás korábban közösség elleni izgatás tekintetében korábban számos feljelentés született, mely azonban megítélésünk szerint a vonatkozó uniós direktívával összhangban nem álló, és a norma tartalmát kiüresítő jogalkalmazói gyakorlaton megbicsaklott. Az Országgyűlés 2016. október 28-ai határozatában módosította a Büntető törvénykönyvet: a közösség elleni uszítás törvényi tényállásának elkövetési magatartását bővítette oly módon, hogy az erőszakra uszítást is megjelentette, amellyel egyértelművé vált, hogy a gyűlöletre uszítás és az erőszakra uszítás nem azonos fogalmak. Mivel a kialakult bírói gyakorlat gyűlöletre uszítás alatt ezidáig az erőszakra uszítást értette, így a két magatartás tételes elkülönítése ezen jogalkalmazói álláspontot nyilvánvalóan felülírja.

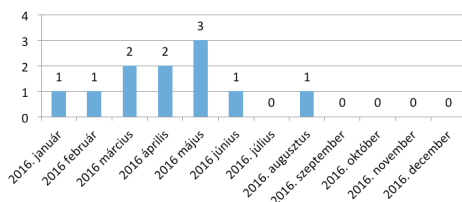
Alapítványunk következetes álláspontja volt, hogy a korábbi jogi szabályozás mentén kialakult bírói gyakorlat kiüresítette a jogszabályt és ennek érdekében 2014 óta az Igazságügyi Minisztérium előtt szakmai fórumokon, államtitkári egyeztetéseken a Btk. jelenleg hatályos szövegével megegyező módosítását javasoltuk. Örömmel fogadtuk, hogy Alapítványunk jogi álláspontja a törvény indoklásában is visszaköszön.

Elektronikus adatok hozzáférhetetlenné tételét kezdeményeztük több esetben a korábban módosított Büntető törvénykönyv hatályba lépésével, és azzal egyidejűleg módosult bünteljeljárásai törvény vonatkozó rendelkezése alapján.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY 2016-BAN INDÍTOTT JOGI ÜGYEI

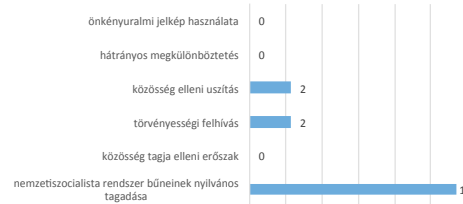
2016-ban is feljelentés volt a beadott ügyek túlnyomó többsége, azaz 11 esetből 9 eset. Az alapítvány két beadványt és egy munkaügyi keresetet nyújtott még be a hatóságokhoz. A korábbi évek-

TEV hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei - 2016. (12)

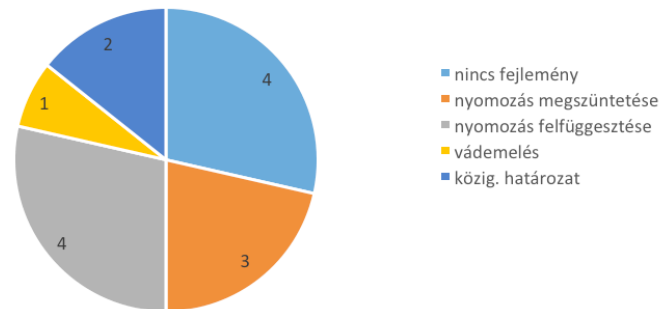
től némileg eltérően, 2016-ban összesen 11 új jogi eljárást kezdeményezett Alapítványunk, melyből 9 büntetőjogi kategóriába tartozott, törvényességi felügyeleti eljárást két esetben kezdeményeztünk. A 9 feljelentésből két alkalommal több tényállás miatt indítottunk eljárást a feltételezett elkövetővel szemben. Az esetek túlnyomó részénél a nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása elkövetési magatartás miatt tettünk feljelentést. Közösség elleni uszítás miatt 2 esetben fordultunk feljelentéssel a hatóságokhoz. A 2016-ban indított hivatalos eljárások esetében 4 ügyben még folyamatban van az eljárás, 3 ügyben megszüntették, 4 ügyben felfüggesztették a nyomozást, 1 esetben pedig vádemelés továbbította a nyomozóhatóság az ügyet a bíróság felé.

2016-ban jogi eljárások tényállásai (ügyszám)

A közterületek elnevezésének megváltoztatására indított mindkét ügyben határozattal kötelezték a névváltoztatásra az érintetteket.

2016-ban indított eljárások állapota (ügyszám)

HÓMAN-ÜGY

A 2015-ös évben nagy port kavart a Hóman Bálint Alapítvány azon kezdeményezése, hogy szobrot állítsanak névadójuknak Székesfehérvárott. A nemzetközi figyelem homlokterébe is eljutott tiltakozások következtében a szoborállítás terve kudarcot vallott.

Ugyanakkor kiderült, hogy magának a Hóman Bálint Alapítványnak a létezése is jogellenes. Az alapítvány szellemisége kitér az abból a levélből, amit Székesfehérvár polgármesterének küldtek 2015. december 17-én. Ebben a levélben hivatalosan is letettek a szoborállítás szándékáról, de a levelet ezzel a mondattal kezdték: „Alapítványunk nem véletlen vette fel Hóman Bálint nevet. Az I. világháború utáni időszakban a megmaradt nemzeti büszkeségünket egy szűk, gyilkolni született cionista csoport szétverte [...]”. Később komoly történelmi tévedésről is tanúbizonyságot tesznek ebben a levélben, amikor ezt írják:

¹http://mta.hu/data/dokumentumok/hatteranyagok/akademiai_szabalyozasok/osszefoglalalo_XX_szazadi_onkenyuralmi_rendszerek_b.pdf

„Ebben a helyzetben hasonlóan állunk, mint egykor állt Hóman Bálint, aki elfogadta, aláírta a zsidótörvényeket, de azok végrehajtása ellen mindent elkövetett, és mentett meg több ezer ártatlan zsidó embert.”

Alapítványunk jogászai megállapították, hogy ezen alapítvány elnevezése törvénysértő. A 2011. évi CLXXXI. törvény a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról úgy rendelkezik a 36. §. (4a) pontjában, hogy szervezet elnevezésében nem szerepelhet olyan személy neve, aki a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában vezető szerepet töltött be. Alapítványunk jogi értékelése alapján úgy véltük, hogy mivel Hóman Bálint tevékenyen részt vett a zsidótörvények előkészítésében és megszavazásában, illetve parlamenti képviselő maradt 1944 márciusa, a német megszállás, sőt az októberi nyilas hatalomátvétel után is, azaz komoly szerepet játszott a rendszer fenntartásában, ezért szervezet nem viselheti a nevét. Álláspontunkat részben arra alapoztuk, hogy Nyirő Józsefről, aki szintén tagja volt a nyilas parlamentnek, már szakvéleményében kimondta a Magyar Tudományos Akadémia, hogy nem viselheti nevét közterület Magyarországon². Mindezek alapján alapítványunk az illetékes hatóságokhoz fordult nem csak a Hóman Bálint Alapítvány elnevezése miatt,

hanem a váci Hóman Bálint utca és három magyarországi település Nyirő Józsefről elnevezett közterülete miatt. Utóbbiak kapcsán hamar megszületett a döntés, és 2016 őszére már egyetlen utca, tér, köz sem viselte Nyirő nevét. Hóman esetében hosszabb eljárásra kellett számítani, mert Hómanról korábban nem született ilyen állásfoglalás.

A székesfehérvári bíróság az MTA véleményét kérte. A válaszban többek között ez szerepelt: „felelős szerepet játszott Magyarországnak [...] a nemzetiszocialista Németországgal való kapcsolata megalapozásában és végzetes felértékelésében, az ezzel is együtt járó faji diszkrimináció végletes elmélyítésében”, ugyanakkor a bíróság nem találta egyértelműnek az MTA véleményét, és pontosítást kért. Lovász László elnök június 20-i levelében már egyértelműen kijelentette, hogy a Hóman Bálint Alapítvány elnevezése törvénybe ütközik, ezért a bíróság az alapítvány egyéb folyamatban lévő változtatási kérelmének elbírálását felfüggesztve, arra szólította fel az alapítványt, hogy a törvénysértő állapotot rendezze. Ennek az alapítvány sem a szeptemberi határidőig, sem azóta nem tett eleget, így jelenleg törvénytelenül működik.

Az alapítvánnyal kapcsolatos eljárással párhuzamosan a váci önkormányzat is döntött, így a korábbi Hóman Bálint út ma már a Rabtemető út nevet viseli.

²http://mta.hu/data/dokumentumok/hatteranyagok/akademiai_szabalyozasok/osszefoglalalo_XX_szazadi_onkenyuralmi_rendszerek_b.pdf

Az előítélet melegágya a tudatlanság, ezért Alapítványunk továbbra is kiemelt feladatának tekinti az oktatást, képzést, a tévhitek eloszlatását. Ezt nem lehet elég korán kezdeni, ezért elsősorban az iskolai rendszerbe bekerült 14-24 éves korosztályt céloztuk meg oktatási programjainkkal.

KÖZÉPISKOLAI PROGRAM

A Tett és Védelem Alapítvány 2016-ban is különös figyelmet fordított tevékenysége során a prevenciós célú ismeretátadásra és tájékoztatásra, ennek részeként középiskolai oktatási programot indítottunk, melynek keretében hat különböző tematikájú előadással álltunk a középiskolák rendelkezésére. A programokat úgy állítottuk össze, hogy minden korcsoport érdeklődésének és befogadóképességének sajátosságai megjelentek az előadások didaktikai módszereiben.

2016-ban összesen 48 alkalommal tartottunk előadást 35 iskolában, alkalmanként 25-100 fiatalnak, összesen több mint 2100 tanulóval találkoztunk. Az előadások időtartama 90 perc, de azokat igény szerint egy tanóra (45 perc) keretei közé módosítva is megtartottuk.

Mindennapi zsidóság címet viselte a legnépszerűbb programunk, amit Köves Slomó, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbija tartott. Előadásában Köves Slomó rabbi a mindenkit érintő és érdeklő témákról beszélt: a tanulásról, munkáról, párkapcsolatokról, étkezésről, öltözködésről. Bemutatta a zsidó vallás tanításait ezekben a kérdésekben, beszélt a zsidó vallás mindennapi előírásainak betartásáról. A témák mellett talán érdekesebb volt az előadó személye, tekintettel arra, hogy sok fiatal ezeken az előadásokon találkozott először testközelben rabbiával. A hallgatóságnak minden alkalommal lehetősége volt kérdéseket feltenni, melyekre a rabbi minden esetben nyílt, őszinte válaszokat adott. Az előadások interaktív része egyértelműen bizonyítja, hogy a fiatal korosztályt a mai kor anyagias világa mellett a spiritualitás és a hit köré formált gondolatvilág mélyebb megismerése is megismerésre serkenti.

A másik, hasonló népszerűségnek örvendő előadás a Gyűlöletcselekmények Magyarországon címet viselte. Az Alapítvány munkatársainak előadásában néhány alapfogalom, mint a sztereotípiák és az előítéletek bemutatása, összehasonlítása után a Magyarországon leginkább jellemző gyűlöletcselekményekről hallhattak ismertetőt a diákok. Az előadás keretében bemutatásra került egy gyűlölet motívált cselekmény alattomos veszélye a hagyományos bűncselekménnyel összehasonlításban mind az

egyén, mind a csoport és a társadalom szintjén is. Az előadás tematikája kiterjedt ilyen esetek felismerhetőségére, valamint arra, hogy mit kell az észlelésekor tenni. A munkatársak az előadásokon ismertették az alapítvány jogvédő tevékenységét, különös tekintettel az internetes és telefonos antiszemizmus hotline működtetésére.

A szélsőjobb zsákutcás politikai üzenetei című előadásban dr. Róna Dániel, a Corvinus Egyetem adjunktusa, az alapítvány kutatási igazgatója és Szegedi Csanád, volt európai parlamenti képviselő, a Jobbik volt alelnöke beszélt a szélsőjobb politikai szervezési, meggyőzési technikáiról, annak hazugságairól és veszélyességéről. Az előadásnak különleges hitelességet adott, hogy Róna Dániel, aki a Jobbik-jelenség egyik legelismertebb hazai szakértője, saját kutatásainak eredményeiről beszélt, míg Szegedi Csanád első kézből szerzett tapasztalatait osztotta meg a hallgatókkal.

Az alapítvány a Political Capitallel együttműködésben Érvelési technikák a gyűlöletkeltéssel, kirekesztéssel szembeni vitákban címmel interaktív foglalkozáson megmutatta a populista, de hamis érvelési technikák felismerésének és az azzal való hatékony vitának az eszközeit. Ezen a foglalkozáson a Political Capital korábbi, szélsőjobbos politikuskok médiareprezentációját vizsgáló kutatásának eredményei mellett felhasználtuk és a gyakorlatban is kipróbáltuk „Az emberi jogi (toleráns, demokratikus) érvelésmód megújítása és vonzóbbá tétele a fiatalok számára, a humor, irónia és tények eszközeivel” című, a Political Capitallel közösen elvégzett és 2016 nyarán publikált kutatás eredményeit.

Alapítványunk oktatási programjának keretében lehetőséget biztosított zsinagógálatogatóra is, melyben bemutattuk az Óbudai Zsinagógát az érdeklődő fiataloknak. Budapest legrégebbi, pár éve felújított zsinagógájában nem csak az építészeti és szakrális örökség helyszínét, de a közösség életét is megismerhették az érdeklődők.

Az iskolai csoportok számára lehetőséget biztosítottunk a nemrégiben felújított mádi rabbiházban akár többnapos osztálykirándulásra és erdei iskolára. Ennek során megismerhetők és átélhető vált Tokaj-Hegyalja egykor virágzó zsidó közösségeinek hagyományos élete, tárgyi és kulturális emlékei, többek között az olaszliszka emlékhely és a mádi zsinagóga is. Az oktatási projektről készített összefoglalóink elérhetők az alapítványunk honlapján³.

EGYETEMI PROGRAM

A Nemzeti Köszolgálati Egyetemmel közösen kidolgozott tematika szerint a továbbiakban is elérhető a hallgatók számára a gyűlöletcselekmények természetét, megnyilvánulási formáit bemutató a Gyűlölet-bűncselekmények: bűnüldözés és bűnmegelőzés az Európai Unióban elnevezésű tananyag Prof. Kozári Andrea előadásában. Az oktatási programjaink sikere azt mutatta számunkra, hogy a további évekre is nagy érdeklődéssel számolhatunk és szükségesé vált további erőforrások bevonása a programok még több helyszínre történő eljuttatása érdekében.

³<https://www.youtube.com/watch?v=BXVTjhk4-dI>
<https://www.youtube.com/watch?v=DbELHbmgRBY>
<https://www.youtube.com/watch?v=V8wu4vfuU-8>
<https://www.youtube.com/watch?v=DEDbGrtmopA>

MONITORING, KUTATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány kutatási tevékenységének szakmai háttérét és felügyeletét, Dr. Kovács András szociológus, a Közép-Európai Egyetem (CEU) professzora és a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézetének tudományos tanácsadója látja el. Az Alapítvány monitoringtevékenységének szakmai irányítási és felügyeleti feladatait, Dr. Róna Dániel politológus, a Corvinus Egyetem oktatója, valamint Andrew Srulevitch, az amerikai Rágalmazásellenes Liga (ADL - Anti-Defamation League) Kelet-Európa szakértője látják el.

PROJEKT - AZ EMBERI JOGI ÉRVELÉSMÓD MEGÚJÍTÁSA

A Tett és Védelem Alapítvány, Bernáth Gábor médiakutató és a Political Capital Intézet együttműködésének eredményeképpen 2016 áprilisában zárult le a Norvég Civil Támogatási Alap által finanszírozott „Az emberi jogi (toleráns, demokratikus) érvelésmód megújítása és vonzóbbá tétele a fiatalok számára, a humor, ironia és tények eszközeivel” nevű kutatási projekt. A projekt keretében vizsgáltuk az erőszak- és kirekesztésmentes közbeszéd megerősítésének és vonzóvá tételének lehetőségeit. A projekt háttérében nem az a gondolat állt, hogy a kommunikáció és érvelés révén megoldható lenne minden társadalmi probléma, arról azonban meg vagyunk győződve, hogy a közbeszéd kommunikációs folyamatai segíthetnek és hátráltathatják is ezek megoldását.

A projekt keretében több mint 30 fókusz-csoportos beszélgetés során több száz aktív fiatal, civilszervezetek munkatársai, kutatók, újságírók, kreatív szakemberek, konzervatív gondolkodók, illetve olyan csoportok aktivistái véleményét ismertük meg, akik elsődleges célpontjai a kirekesztő megnyilvánulásoknak. A beszélgetések során az alábbihoz hasonló kérdéseket jártuk körbe:

- mi az oka, hogy növekszik a kirekesztő érvelések elfogadottsága?
- mik a lehetőségei, mik a korlátai a kirekesztéssel szembeni jogi-rationális ellenérvek használatának?
- vannak-e felhangosítható előnyei a befogadásnak, és ha igen, miként mondhatóak el?
- mi a lehetséges tere a pozitív, érzelmi alapú érvelésnek, miként lennének elmondhatók a befogadás, vagy a szolidaritás történetei, hagyományai?
- mennyire működhet a kirekesztés neveltségessé tétele, az előítéletek kihívása, ellentmondásaik felmutatása?
- mik lennének a feltételei, hogy a kirekesztésmentes kommunikáció vonzóvá válhasson a fiatalok, illetve a szélesebb közvélemény számára?

A konzultációk során szerzett tapasztalatok alapján érvelői profilokat, valamint ellenérvelési stratégiákat és eszközöket dolgoztunk ki. Négyféle érvelői profilt azonosítottunk: értelmi offenzív/állító, értelmi visszakerdező/szarkasztikus, érzelmi offenzív/állító és érzelmi visszakerdező/szarkasztikus. A profilokat és az érvelési eszközöket élesben, online terekben és mini kampányok révén is teszteltünk. A kutatás egyedülállóságát éppen ez a valós idejű tesztelés adja. Alapvetően arra kerestük a választ, hogy mennyire hatékonyan lehet ezeket a szélsőséges megnyilvánulások, érvelések ellenében használni. A projekt eredményeit egy tanulmányban foglaltuk össze, ami elérhető a honlapunkon.

GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK ÉS GYŰLÖLET MOTIVÁLTA INCIDENSEK ÉS TÁRSADALMI KÖVETKEZMÉNYEIK

J

Jelentéseinkben kétféle cselekménnyel foglalkozunk: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. Ezeket az EBESZ a következőképpen definiálja (OSCE/ODIHR 2009b, 15-16): gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál; gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét. A gyűlölet-bűncselekmények a hivatalos szervek által is elismerten bűncselekmények, így ezen cselekmények regisztrálásának fontossága nyilvánvaló. Mivel a gyűlölet motiválta incidensek sokszor megelőzik az ilyen indíttatású bűncselekményeket, együtt járnak azokkal, ezért a teljes kép megrajzolásához ezek dokumentálása is elengedhetetlen.

Ezért e kétféle cselekménytípust együttesen gyűlöletcselekményeknek nevezzük. Ez a megkülönböztetés azért is nagyon fontos, mert a gyűlöletbeszédet, amelynek súlya Magyarországon kiemelkedő, az EBESZ a fenti definíció alapján nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény.

(OSCE/ ODIHR 2009a, 24) A gyűlöletbeszédnek Halmai Gábor meghatározása szerint „azok a beszédek [...], amelyekkel a beszélő általában előítélettől vagy éppen gyűlölettől vezérelve a társadalom faji, etnikai, vallási vagy nemi csoportjairól, vagy azok egyes tagjairól a csoporthoz tartozásukra tekintettel mond olyan véleményt, ami sértheti a csoport tagjait, és gyűlöletet kelthetnek a társadalomban a csoporttal szemben.” (Halmai 2002, 114) A gyűlöletbeszéd tulajdonképpen egy társadalomtudományi és nem jogi kategória. „[A] cselekmény tételes jogi elnevezése és definíciója, amely a büntethetőség eldöntésének kiindulópontját jelenti, országonként más és más.” (Bieber 2009, 30) A gyűlöletbeszéd büntethetősége mindig a véleménynyilvánításhoz való jog kontextusában jelenik meg. A gyűlöletcselekmények részletesebb definícióját a módszertan fejezetünkben mutatjuk be.

A GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK TÁRSADALMI HÁTTERE

A gyűlölet-bűncselekmények több szempontból is különleges bűncselekménynek minősülnek: definíció szerint nemcsak egyének, hanem csoportok ellen irányulnak, így többletjelentésük van. Az áldozatok testi épsége mellett az identitásuk, énképük is veszélybe kerül: olyan külső jegyeik miatt érte őket támadás, amin nem tudnak változtatni. A gyűlölet-bűncselekmények nemcsak az érintett egyénre, hanem az egész csoportra nézve fenyegetést jelentenek. Hatványozottan igaz ez olyan csoportok esetében, amelyek előítéletek céltáblái: sajnos a zsidóság is ilyen. Az ilyen cselekmény veszélyezteteti továbbá a társadalmi békét, egyensúlyt, az egész társadalom kohézióját: a megtámadott csoport fokozott gyanakvással néz a külvilágra és a környezetére, amely ezt érzékelve még ellenségesebb lehet vele szemben. Tehát egy eszkalációs spirált indít be minden

egyes gyűlölet-bűncselekmény: a spirált pedig amilyen hamar és könnyen be lehet indítani, olyan nehezen és csak olyan óriási munkával, kölcsönös bizalomépítéssel lehet leállítani. Ily módon nemzetbiztonsági kockázat is keletkezik. Továbbá ezek a cselekmények számos demokratikus normát is sértenek: nemcsak az egyéni szabadságát és fizikai biztonságát, hanem a társadalom tagjainak egyenlőségét is (Átol et al 2013).

A GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK ÉS AZ ANTISZEMITIZMUS OKAI

Alport (1977) klasszikus munkájában a más társadalmi csoportok elleni viselkedésnek három fokozatát különbözteti meg: szóbeli előítéleteség, diszkrimináció, erőszak. Az azóta folytatott szociológiai kutatásokban sincs konszenzus arról, hogy az ezek közül az egyik meglete milyen mértékben és milyen pszichológiai mechanizmuson keresztül növeli a másik bekövetkeztének a valószínűségét, ám az kétségtelen, hogy növeli: aki előítéletes, fogékonyabb a diszkriminációra és az erőszakra, aki pedig diszkriminatív, az hajlamosabb erőszakra. A most következő részben az idegenellenesség kiindulópontját, az előítéletet fogjuk vizsgálni.

Az antiszemitizmus nemcsak teljesen immorális, hanem alapvetően irracionális beállítottság is: „amit az emberek a zsidók ellen felhozhatnak, az sokkal inkább a saját pszichológiájuktól, semmint a zsidók valóságos jellegzetességeitől függ” állapítja meg a téma egyik legkorábbi és leghíresebb kutatója (Adorno és munkatársai, 1950, 57.o). Talán, még találékosabban fogalmazott Jonathan Sacks, Nagy Britannia főrabijja, aki arra mutatott rá, hogy egymással ellentétes tulajdonságok miatt is megvethetjük az antiszemita zsidókat: „a zsidókat gyűlölték, mert gazdagok voltak és mert szegények voltak; mert kapitalisták voltak és mert kommunisták voltak; mert bezárkóztak maguk közé és mert behatoltak mindenhova; mert hittek a hagyományban és mert gyökértelen kozmopoliták voltak...”¹ Mindez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az antiszemitizmus okait ne lenne érdemes kutatni, hiszen, csak azok ismeretében lehet felvenni a küzdelmet a zsidóellenesség ellen. Sőt, a kutatásnak – mint minden kutatásnak – a megértésen, és nem az érzelmi elítélésen kell alapulnia: minden antiszemita toposz esetében érdemes megvizsgálni, hogy zsidóság és a kör-

nyezete közötti dinamika hogyan alakult, milyen történelmi, társadalmi, pszichológiai folyamatok vezettek a zsidóellenes előítéletek elterjedéséhez. Nem lehet az a kutatás kiindulópontja, hogy az antiszemitizmus csak és kizárólag irracionális örökléssel magyarázható.

Ezért a most következő részben terjedelmi korlátok miatt a teljesség igénye nélkül sorra vesszük azokat a klasszikus és modern elméleteket, kutatásokat, amelyeket a témában Magyarországon és külföldön folytattak. Azt is meg fogjuk vizsgálni, hogy ezek mennyire aktuálisak és érvényesek a mai magyar társadalomban: a Tett és Védelem Alapítvány által megrendelt, Medián által kivitelezett, az éves jelentés „Antiszemita előítéleteség a mai magyar társadalomban” című fejezetében részletezett közvélemény-kutatás adataival fogjuk összevetni az elméletek állításait, ahol ez lehetséges.

A leginkább kézenfekvő teória a kontaktus elmélet: az antiszemitizmus szintjét nyilvánvalóan befolyásolja a zsidókról alkotott személyes tapasztalat. Ám ott már a józan intuíció és a kutatási tapasztalatok is eltérnek, hogy pozitívan vagy negatívan: ez elsősorban az interakció jellegéből fakad. A baráti, ismerősi kapcsolatok növelik a szimpátia kialakulásának esélyét, antipátia a legvalószínűbben a versenyhelyzetekből keletkezik: diákok között (Glock és munkatársai 1975), vagy a gazdaságban a rivális kereskedők, vállalkozások között (Bibó 1948). A Medián közvélemény-kutatásában ebből annyit lehetett megragadni, hogy a zsidó ismerős meglete radikálisan csökkenti az antiszemitizmus kialakulásának esélyét. Az is kiderült, hogy a válaszadók legtöbbször a zsidó ismerősük önbevallásából ismerték meg az ő származását, ezért valószínűleg legalábbis valamennyire közeli ismerősre gondolhattak, így nem meglepő az összefüggés.

Bibó István a kölcsönös elidegenedés kezdetét a zsidók középkori korlátozásában látta: mivel a lakóhelyük és a foglalkozásuk esetében is korlátozták őket, ezért egy nagyvonalú élelmes, pénzzel jól bábó, gazdaságban otthonosan mozgó szocializáció és értékrend honosodott meg a zsidóságban több generáción keresztül – már a kapitalizmus térhódítása előtt is. Ez a környezetből gyakran ellenérzést szült („ügyeskedők”, „törtető”), amely beindított egy ellenszenvspirált. A kapitalizmus és az emancipáció szélesítette, bővítette a zsidók lehetőségeit, sikereit és befolyásukat; a környe-

¹Nemrég Ilan Mor budapesti izraeli nagykövete használta az idézetet, Bayer Zsolt cikkeire reagálva, <http://www.szombat.org/politika/ilan-mor-izraeli-nagykovet-tiltakozo-levele-bayer-zsolt-cikkisorozata-ugyeben>

²a kutatás teljes szövege a TEV honlapjáról letölthető: http://tev.hu/wp-content/uploads/2017/04/TEV_Antiszemitizmus-tanulmany_2016.pdf

zet azonban sokszor ismét csak azt tapasztalta, hogy olyan korszak köszöntött be, ahol a hagyományos értékeket háttérbe szorítja a pénzügyi, piaci logika – ezt pedig sokszor a zsidókkal azonosították. Amit „az új világban” a zsidók öngazolásnak tekintettek, az a kívülálló számára önteltségnek, a hagyományos társadalmi rend és szabályok semmibevételének is hathatott. Az ellenszenv-spirál a tizenkilencedik század végén, huszadik század elején kapott új lendületet, amikor az antiszemitizmus politikai jelentőségre tett szert (Dreyfus-per; tisztaeszlári per), onnantól kezdve a kölcsönös igazságkeresés egyre inkább elégtétel-keresésbe csapott át. Ez a zsidók között egy tartós „ostromlott” lelkiállapothoz vezetett, a nem zsidók egyre jelentősebb részében pedig a korábban is meglévő ellenszenv immár cselekvésbe csapott át.

A konkrét tapasztalatok mellett Bibó a másik fő okot az előítéletekben látta: a sztereotípiák miatt sokan a zsidókkal kapcsolatos rossz élményeik jelentőségét eltúlozták, felnagyították, a kedvezőeket ugyanakkor bagatellizálták. Végül, Bibó szerint gyakran az is súlyosbítja a problémát, hogy sem az antiszemiták, sem a zsidók nincsenek tisztában a másik oldal egyoldalú tapasztalataival, vélt vagy valós sérelmeivel. Ilyen „rosszul sikerült találkozásra” hoz árukkodó példát Ungváry Krisztián (2016) a meghatározó részben zsidó származású ügyvédek, és a meghatározó részben nem zsidó származású parasztok esetében a gazdasági világválság éveiből (1929-1933). A nincstelenné váló mezőgazdasági munkásoknak még a munkaeszközeiket is el kellett adniuk, jó részük vagyona végelszámolás alatt volt. A jogi eljárást végző jellemzően zsidó személyekre így rendkívül hálátlan szerep jutott, nem csoda, hogy ellenrészeket formáltak irántuk a szegényparasztok. A zsidók megvetése tehát nem rasszizmusból, hanem a szerencsétlen helyzetből fakadt.

Az empátia hiánya is nehezíti a spirál feloldását: az antiszemitizmus ellen pedig csak úgy lehet felvenni a harcot, ha behatóan ismerjük a valódi okait és azt a társadalmi-lelektani állapotot, amely elősegítheti a kialakulását. Erről az állapotról több szociálpszichológiai elmélet is szól. A frankfurti iskola az úgynevezett tekintélyelvű személyiségben látja azt a típust, amely fogékony az antiszemitizmusra (Adorno és munkatársai, 1950). A tekintélyelvűséget a klasszikussá vált

F (fasiszmus) skálával mérték: többek között az idealizált erkölcsi tekintélyhez való alávetés és kritikátlan ragaszkodás, a hagyományos értékeket sértők elmarasztalása, az erő és keménység csodálata, a sztereotíp gondolkodás tartozik ide. Adornóék szerint a frusztráció, a szorongás, a félelem és a féltékenység vezet az előítéletességhez és az antiszemitizmushoz: a bűnbakkeresés segít levezetni az érzelmi feszültséget, „magyarázatot” ad a kudarcokra.

Hasonló megközelítést alkalmaz Erich Fromm a „Menekülés a szabadság elől” című könyvében. Eszerint e megbomlott önbizalmú és énképű emberekben kialakul egy készlet az alávetettség (mazochista személyiségtípus): egy felsőbb, erősebb hatalomnak való behódolással abba az illúzióba menekül a szorongó egyén, hogy ő is egy hatalmas, nagy egész része, és ebben a nézőpontban az egyén – és így az egyén kudarcai egyáltalán nem számítanak, a „közösségi” identitás minden más tudatot háttérbe szorít. A szenvedő egyénnek nemcsak alávetettségre, hanem bűnbakra, alatta lévő csoportra is szüksége volt (szadista embertípus), ez ugyanis hasonlóképpen segített helyreállítani az önértékelését. A második világháború előtt a gazdasági válságtól és a nemzeti megalázottságtól szenvedő tömeg Németországban mindkét személyiségtípusra fogékonyá vált, azok egyáltalán nem zárják ki egymást.

Hannah Arendt a „Totalitarizmus gyökerei” című munkájában arra jutott, hogy az izolált, társadalomba gyengén beágyazott, kevés kapcsolattal rendelkező emberek lesznek a totális diktatúrák (és így gyakran az antiszemitizmus) hívei: az ilyen rendszerek ugyanis éppen a feltétlen lojalitást, a teljes odaadást várják el, erre pedig elsősorban az lehet képes, akinek nincs sok veszítenivalója.

Később számos kutatás árnyalta az antiszemitizmus és a tekintélyelvűség összefüggését: az újabb eredmények szerint autoriter gondolkodásmód nem a lelki problémák miatt lett sokakra jellemző, hanem azért, mert az ilyen emberek olyan szubkultúrában élnek és olyan nevelést kaptak, amelyben a tekintélyelvű attitűd számít mérvadónak. Selznick és Steinberg (1969) a kulturális értékekre és világnézeti beállítottságra ve-

zették vissza az antiszemitizmust: a rendpárti-te-kintélyelvű, nacionalista, intoleráns nézetek nö-velik a zsidóellenesség valószínűségét. Az össze-függés a mai Magyarországon is létezik: a Medián 2016-os kutatásában is a másság elutasításával (xenofóbiával), nacionalizmussal, euroszepticitiz-mussal egyetértő, konzervatív-rendpárti erkölcsi és társadalmi normákban, szabályokban bízó választadók jóval nagyobb arányban vallottak zsi-dóellenes nézeteket, mint a többi megkérdezett. Szintén összhangban a kulturális értékek elmé-letével, még ennél is jobban növelte az antisze-mita hajlandóságot más kisebbségek elutasítása: aki a cigányoktól, homoszexuálisoktól idegenked-tett az jellemzően a zsidók iránt is ellenszenvet érzett a Medián adatai szerint.

Ugyanakkor azt is fontos észrevenni, hogy az ilyen karakterstruktúra nem feltétlenül társadal-mi csoport-hovatartozás és jövedelmi helyzet kérdése: már a klasszikus elméletek is csak rész-ben magyarázták anyagi deprivációval a frusztrá-ciót. A 2016-os felmérésben – és a korábbi hason-ló magyar kutatásokban – sem volt kimutatható összefüggés a társadalmi státusz, jövedelmi ön-besorolás és az antiszemitizmus között (sőt, még az iskolai végzettségnek sem volt szignifikáns hatása).

MÓDSZERTAN¹

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet mo-tiválta incidensekkel. Jelentésünkben a kétféle cselekményt együttesen gyűlöletcselekmények-nek nevezzük. Ezeket az EBESZ a következőkép-pen definiálja (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a bűn-tetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál²
- gyűlölet motiválta incidens: olyan cse-lekmény, amely szintén az emberek bizo-nyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt je-lentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. A magyar büntetőjog kétféle gyű-lölet-bűncselekményt nevesít: a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás büntetetté. Az újonnan elfogadott Büntető tör-vénykönyv (2012. évi C. törvény) az emberi mélt-óság és egyes alapvető jogok elleni bűncselek-ményekről szóló XXI. fejezetének 216., valamint a köznyugalom elleni bűncselekményekről szóló XXXII. fejezetének 332. szakasza foglalkozik ezekkel. A közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet azért, mert az valamely védett csoporthoz tarto-zik, bántalmazza, kényszeríti. Ezen kívül akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas kihívóan közös-ségellenes magatartást tanúsít. A büntett csak akkor valósul meg, ha ennek konkrét sértettje van. A közösség elleni uszítás leginkább gyűlölet-beszédet jelent, és a tényállás megállapításának feltétele, hogy azt nagy nyilvánosság előtt követik el. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul. Fontos kiemelni, hogy más bűncselekmények is minősülhetnek úgy, hogy azokat rasszista indítékkal követték el. Ebben az esetben a bíróságnak súlyosabb ítéletet kell hoznia.⁴ (TASZ 2012, 3–4) Ezeken kívül a Btk. 333. szakasza a nemzetiszocialista rendszer bűnei ta-gadásának büntetéről szól. A 335. szakasz pedig a különböző önkényuralmi jelképek (többek kö-zött horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt) ter-jesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételét tiltja.

Jelentésünkben olyan gyűlölet-bűncselek-ményeket és gyűlöletincidenseket mutatunk be, amelyek motivációja antiszemitizmus. Ilyen cse-lekménynek számít minden, ahol annak elköve-tője, célpontja, módszere vagy üzenete erre utal. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos, hogy csak abban az esetben beszélhetünk anti-szemita motivációról, ha kifejezetten a zsidóság-hoz való tartozás feltevése miatt választotta az elkövető az adott célpontot. Ilyen módon lényeg-telen, hogy a feltevés valós-e: a zsidóságoz való vélt tartozás is elegendő.

¹A módszertanunk lényegében változatlan a monitoringtevékenység 2013. májusi megkezdése óta. A módszertant Barna Ildikó dolgozta ki, az ő szövegét emeltük át ebbe a fejezetbe. Az apró formai változtatásokat külön jelezzük.

²A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakrabarti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, azonban a gyakorlati munkában nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

³Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény. (OSCE/ODIHR 2009a, 24) Ennek általunk való kezeléséről lásd később.

⁴A Btk. szó szerint nem tartalmazza a rasszista indítékot, de például az „aljas indok” minősítést kimeríti, ha valaki ilyen indítékkal követ el bűncselekményt.

A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk egyrészt mindent, ami a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába esik. Ezek lehetnek a Büntető törvénykönyv által nevesített bűncselekmények (közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban más a Büntető törvénykönyvben szereplő tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható. A gyűlöletincidensek azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített¹, indikátorok vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettek lehetett-e antiszemita a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Különösen fontosak számunkra az áldozatok bejelentései. Ha az áldozat nekünk nem tud, vagy nem akar bejelentést tenni, akkor egy közvetítő bevonásával értesülhetünk az incidensről. Ilyen közvetítő lehet az áldozat hozzátartozója, ismerőse, az eset tanúja vagy egy másik civil szervezet. A bejelentések megkönnyítését szolgálja az Alapítvány korábban említett huszonnégy órás telefonos forródrótja. Ezen kívül lehetőség van online bejelentésre, amelynek során a bejelentő még inkább megőrizheti anonimitását.

Az Alapítvány deklarált célja, hogy kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel lehetséges, hogy az áldozat először hozzájuk fordul vagy egy szemtanú őket értesíti.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: a televízió, a rádió, valamint a sajtó nyomtatott, illetve internetes változata. A jelentés lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

Ezen médiumok monitorozását egyrészt fizetett szakemberek látják el professzionális sajtófigyelés keretei között, másrészt önkéntesek is folyamatosan figyelik a médiumokat és a kinyert információt továbbküldik a Brüsszel Intézet munkatársainak feldolgozásra. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint a média egy mind nagyobb szeletét folyamatos monitorozás alatt tarthassuk. Ez kiterjed nagyjából az összes fogható tévé és

rádióadóra, az összes nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, illetve az interneten nem csupán a hírportálok, de a közösségi oldalak és a szélsőséges, uszító honlapok monitorozására is. A monitorozás folyamata szisztematikusan, pontosan kidolgozott sztenderdek alapján történik.

A monitorozott gyűlöletcselekmények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyanok is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítjuk bele.²

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába:

- csak Magyarországon történt gyűlöletesemények; függetlenül attól, hogy az áldozat magyar állampolgár-e
- minden cselekedet, esemény, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ahol a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény, épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társult további explicit antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kövel])
- antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon, amelyeket jelentettek a Tett és Védelem Alapítványnak
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése egyes zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha azok túlmennek a politikai közlésen és hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, amelyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek

¹Ezeket a Műdszertan későbbi részében mutatjuk be.

²Ennek kialakításához felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába³

- Magyarországhoz, magyarországi zsidósághoz kötődő antiszemita gyűlöletesemények, amelyek valamilyen nem tartoznak a statisztikába. Ennek több oka lehet: nem Magyarországon történtek, nem egyértelműsíthető az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei, vagy egyszerűen nincs olyan súlya a történéseknek.
- Gyűlöletkifejezések, amelyek honlapokon, kommentekben és online fórumokon rendszeresen megjelennek és nem érkezett róluk személyes bejelentés a Tett és Védelem Alapítványhoz.
- Egyéb hírek, melyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemitizmushoz

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Korábban említettük, hogy különböző indikátorokat használunk, amelyek segítségével valószínűsíthető, hogy az adott cselekedet elkövetésének motivációja előítélet volt. Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, a cselekmény helyszínére, időpontjára, az esemény esetleges előzményeire vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen akár büntetőjogi következményei.

Az egyes cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeinek megragadása is. Az esetek tipizálását kétféle módon is elvégezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, holokauszttagadás. A másik kategorizáláskor a Nézzünk szembe a tényekkel! ajánlása alapján hétféle cselekménytípust különböztetünk meg, amelyek a következők (CEJI 2012, 10-12):

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába³

- **Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás**
- **Súlyos fizikai erőszak**
 - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat

- fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
- tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek meghalhatnak
- bombák és levélbombák
- emberrablás

• **Támadás**

- személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyosaz
- áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
- emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt tévesztett

• **Rongálás**

- tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
- tulajdon meggyalázása
- gyűjtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyűjtogatási kísérlet

• **Fenyegetés**

- egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
- „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
- zaklatás
- rágalmazás

• **Gyűlöletbeszéd**

- nyilvános gyűlöletbeszéd
- virtuális gyűlölet
- sértő magatartás
- egynél több címzettnek elküldött sértő írás
- irodalom és zene

• **Diszkriminációs esetek**

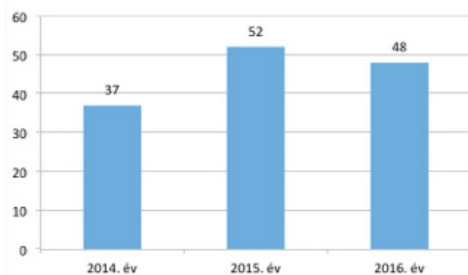
Fontosnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek a tettek ugyanis nem légtérben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amiben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó. (Perry 2001, 8) A statikus adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.³ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

³Eppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) az Anti-Defamation League jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK 2016. JANUÁR DECEMBER

J

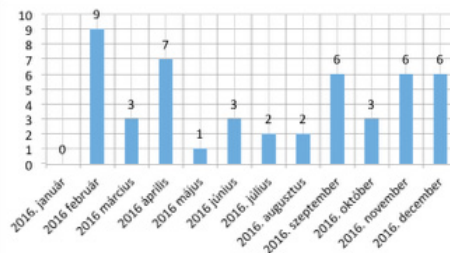
2016. január és december között a Tett és Védelem Alapítvány (TEV) monitoring tevékenysége során összesen 48 antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, mely kismértékű közel 10%-os csökkenést mutat a 2015-ös 52 esetszámhoz képest, de még mindig körülbelül 15%-kal magasabb a 2014. évi 37-hez képest.

1. ábra. Antiszemita gyűlöletcselekmények Magyarországon, 2014-2016

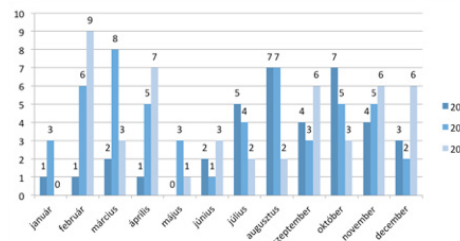
A havi szintű bontásból az látszik, hogy a február hónap egy kiemelkedően magas esetszámot mutat, a nyári hónapokban lecsökkent az antiszemita incidensek a száma, de az év végén állandósulni látszott egy viszonylag magas esetszám. Ugyanakkor az év első és második felében még így is szinte egyenlően oszlik meg az esetszám (23-25). A 2016-os évben tehát az esetek havi megoszlása között nincsenek jelentős különbségek, talán a januári és

nyári uborkaszezont jelentő hónapok kivételével, ebben azonban a véletlenszerűségnek is lehet szerepe.

2. ábra. Antiszemita gyűlöletcselekmények havi bontásban, 2016

A havi bontást összehasonlítva a korábbi évekkal, az rajzolódik ki, hogy tulajdonképpen nincsen különösebb időszaki eloszlása az antiszemita incidenseknek. Az év eleji kiugrás a „szokásos” szélsőséges rendezvényeknek a „becsület napjának”, a „kitörés napjának” és ezek köré szervezett rasszista, antiszemita szónokoknak köszönhető. A nyár eleji visszaesés az „uborkaszezonnak” is betudható lenne, ugyanakkor a nyár vége az előző két évben kiugró esetszámot mutatott, az ideivel összehasonlítva, tehát azt sem mondhatjuk, hogy ez az időszak abszolút visszaesést jelentene ahogy az év vége sem jelent feltétlenül kevesebb incidenst.

3. ábra. Antiszemita gyűlöletcselekmények havi bontásban, 2014-2016

A fenti 48 eseten kívül 10 olyan további antiszemita gyűlöletcselekményről adtunk hírt, ami nem tartozott egyik kategóriába sem ez 2015-ben 39 volt, 2014-ben pedig 28 ilyen esetet detektáltunk.

A fenyegetés, illetve az egyik gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozó eset nem Magyarországon történt, hanem a futball Európa-bajnokság alatt követték el szurkolóink – egyik esetben a karlendítések miatt indult eljárás Franciaországban, másik esetben pedig horogkereszt és egyéb szélsőséges tetoválás miatt cikkezett a világsajtó.

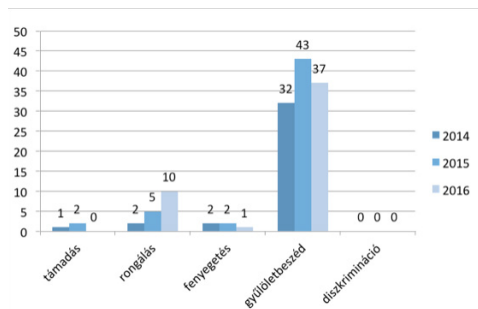
A rongálások esetében azok mind ismeretlen elkövetőhöz, illetve ismeretlen időponthoz köthetők – 1-1 miskolci és egri, illetve 2 budapesti esetet azonosítottunk – az elkövetés módja pedig minden esetben horogkereszt, vagy egyéb kirekesztő, vagy antiszemita felirat volt.

Végül, volt négy olyan gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozó eset, melyek azért nem kerültek be a statisztikába, mert vagy nem volt világos, hogy pontosan mi is történt, illetve az elkövetők ismeretlenek maradtak, vagy nem volt egyértelmű antiszemita szándék.

A továbbiakban részletesen a statisztikába is bekerülő 48 cselekménnyel foglalkozunk.

AZ INCIDENSEK TÍPUSAI

A vizsgált időszakban egyetlen cselekmény sem esett az emberölés, illetve súlyos fizikai erőszak kategóriájába. A 2016. január-december közötti időszakban támadást és diszkriminációt nem, viszont 10 rongálást, 1 fenyegetést és 37 gyűlöletbeszédet regisztráltunk. Látható tehát, hogy a regisztrált antiszemita gyűlöletcselekmények elsősorban többsége ezen utóbbi típusba tartozik – 2014-ben és 2015-ben is rendkívül hasonló megoszlást tapasztaltunk. Sajnálatos fejlemény, hogy a rongálások némileg megszaporodtak az utóbbi években.

4. ábra. Antiszemita gyűlöletcselekmények típus szerinti bontásban, 2014-2016

RONGÁLÁS

A vizsgált időszakban tíz rongálást regisztráltunk. Olyan tulajdon elleni fizikai támadások tartoznak ebbe a kategóriába, amelyek nem okoznak életveszélyt. Az esetek túlnyomó többségében, szám szerint 8 monitorozott cselekménynél, falfirkák és egyéb más, hasonló állagsérelemmel járó tetek tartoztak ebbe a kategóriába. Ezek között a leggyakrabban előforduló forma a horogkereszt rajzolások – az Árpád kilátónál, a budapesti Dob utcánál, a Bél-kő hegyen, a Debreceni Nagytemplomnál – és más antiszemita, vagy kirekesztő feliratok voltak. Ezen firkálásos rongálások közül egyetlen esetben, a Debreceni Nagytemplomnál történt cselekmény után indult hatósági eljárás, mely rövid időn belül – a tettesek elfogásával és felelősségre vonásával – eredményre is vezetett. A további esetekben a következők történtek:

Zalaegerszeg, 2016. február:

Ellopták a menórát a zalaegerszegi holokauszt-emlékműről

A február 27-28-i hétvégén ismeretlen tettesek ellopták a 2005-ben állított zalaegerszegi holokauszt-emlékműről a menórát. Preisz József, a Zalaegerszegi Zsidó Hitközség elöljárója február 29-én rendőrségi feljelentést tett az ügyben. A menóra réz elemeit korábban is többször lefűrészelték. Az okozott kár 200 ezer forint. A Zala megyei Rendőr-főkapitányság kisebb értékre, vallási tisztelet tárgyára elkövetett lopás gyanúja miatt indított eljárást.

Holokauszt-emlékmű Zalaegerszegen a menórával.
Forrás: Szombat

Budapest, 2016. április:

Ismeretlen tettesek megrongáltak egy holokauszt-emlékművet a Március 15-e téren

Április 10-én a Budapest V. Kerületi Rendőrkapitányság hívta az Alapítvány forródrótját, hogy kaptak egy állampolgári bejelentést, amely szerint egy holokauszttagadó felirat jelent meg a budapesti Március 15-e téren lévő holokauszt-emlékművön. A felirat a következő: „Ez így, ebben a formában Hazugság”. A rendőrség kérése az volt, hogy az Alapítvány munkatársa menjen a helyszínre és képviselje a sértettet. Alapítványunk munkatársa a helyszínre sietett, a rendőrök rögzítették a nyomokat. Az Alapítvány nevében feljelentést tettünk. A rendőrségi nyomrögzítés után az Alapítvány munkatársa eltávolította a feliratot.

Holokauszttagadó felirat a Március 15-e téren; forrás: Tett és Védelem

Gyöngyös, 2016. június:

Kövel dobták be a gyöngyösi zsinagóga ablakait

Június 29-én a gyöngyösi Status Quo Ante zsinagóga ablakait nagy kövekkel megdobálták, az üvegeit betörték. A hitközség elnöke, Weisz Péter elmondta, hogy az ügyben már nyomoz a rendőrség. Az első képen látható kő mintegy 8 kg, a zsinagóga környékén nincs ilyen, így szinte biztos, hogy az elkövetők hozták magukkal, így feltételezhető az előre kitervelt szándékosság.

A gyöngyösi zsinagóga ablakán bedobott egyik kő, illetve a bedobott ablak; forrás: mazzihisz.hu

Budapest, 2016. szeptember:

Egymás után kétszer is megrongálták az Eleven Emlékművet

Ismeretlenek rongálták meg a Szabadság téri Eleven Emlékmű kiállítási tárgyait, derült ki a csoport Facebook-oldaláról. A kiaggatott képeket leszaggatták. Az emlékmű szervezői a 444.hu részére közleményt juttattak el, amiben leírták, hogy „Kurucinfón beharangozott módon vandálok gyalázták meg (...) azonnal büntető feljelentést tettünk a rendőrségen.” Mindezek mellett flashmobot szerveztek a Facebookon az emlékmű helyreállításáért. Aztán néhány napra ismeretlen tettesek újra több laminált holokauszt-emlékfotót letépkedtek, és összefirkálták a civil kezdeményezés helyszíni programtábláját is, ami miatt újabb feljelentést tettek a szervezők. A flashmobot különösebb atrocitások nélkül megtartották, de a Facebook-eseményhez többen antiszemita hozzáállással fejezték ki rosszszállásukat nem csak az eseménnyel, de az egész emlékművel kapcsolatban.

FENYEGETÉS

A vizsgált időszakban egy fenyegetést regisztráltunk. A fenyegetés kategóriába olyan gyűlöletcselekmények tartoznak, melyek egyértelmű szóbeli vagy írásos fenyegetések, zaklatások, vagy rágalmozás. Az interneten közzétett Zyklon-B feliratú pólóban történő pózolás egy ismert kirekesztő weboldalon tipikusan ebbe a kategóriába tartozik.

Facebook, 2016. március:

Fenyegető fotó jelent meg a Betyársereg weboldalán

2016. március 8-án a Betyársereg weboldalán egy fotó jelent meg, ahol a szervezet vezetője Tyirityán Zsolt és még három feltételezett szervezettag körülállnak egy negyedik tagot, aki „Zyklon B” felíratú pólót visel. Mindhárman a felíratra mutatnak. Zyklon B gázzal ölték meg a haláltáborok gázkamráiban az áldozatokat. A fotó célja tehát egyértelműen a félelemkeltés.

Forrás: betyarsereg.hu

GYŰLÖLETBESZÉD

A vizsgált időszakban 37 gyűlöletbeszédet regisztráltunk. Ebbe a kategóriába a jelentős nyilvánosságot kapott antiszemita kijelentések, nyilatkozatok, írások, beszédek tartoznak. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül ismertetünk néhány kiemelkedő jelentőségűt a 2016-os év ilyen incidensei közül:

Cigányok és zsidók nem léphetnek be a szervezetbe

Internet, 2016. február, forrás: YouTube

Állampolgári bejelentés útján jutott el hozzánk, hogy február 5-én a YouTube-on közzé tettek egy a Betyársereget bemutató filmet, amelyben a szervezet vezetője, Tyirityán Zsolt kijelenti, cigány és zsidó nem lehet a szervezet tagja.

Kitörés napja

Székesfehérvár, Fejér megye, 2016. február, forrás: ATV

Nyilaskeresztes szellemiségű szervezetek tartottak megemlékezést február 6-án, Székesfehérváron. A székesfehérvári rendezvény szervezői között szerepelt az Új Magyar Gárda (ÚMG), a

Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom (HVIM), valamint a Betyársereg is. Szentmisével, koncerttel, SS-egyenruhával és rohamsisakokkal emlékeztek meg a résztvevők az áldozatokról. A rendezvényen a tervek szerint Novák Előd Jobbik-alelnök is részt vett volna, azonban lemondta a részvételt. A meghívott Klaus Grotjahn, a Waffen SS egykori tagja egészségi állapotára hivatkozva végül nem vett részt a székesfehérvári rendezvényen ugyanakkor a neonáci felvonulás után Kisbéren, a város egyik szórakozóhelyén zárt körben mégis elmondta beszédét. „Dicsőség a Waffen-SS-nek” Tyirityán Zsolt a Betyársereg vezetője, a rendezvény egyik fő szónoka, ezt harsogta a mikrofonba. Ezután a „hungarizmus alapjának” nevezte Szálasi október 15-i hatalomátvételét, hiszen mint mondta e nélkül a becület napja sem létezne, mert a magyarok már rég letették volna a fegyvert a szovjetek, vagy az ő szavaival élve „a sátán képviselői” előtt.

Kitörés napi felvonulás Székesfehérváron, forrás: Feol. hu

Toroczkai László kommentje a zsidókról Ásotthalom, Csongrád-megye, 2016. február, forrás: Toroczkai László Facebook-profilja

Február 8-án állampolgári bejelentés alapján jutott el hozzánk az az információ, hogy Toroczkai László Ásotthalom polgármestere, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom vezetője január 23-án a következő Facebook-bejegyzést tette egy idézet után, mely a franciaországi zsidók Izraelbe történő elvándorlása kapcsán végzett kutatást ismerteti: „Valaki szóljon már nekik, hogy a szenvedéseikért felelős illegális migráció fő segítői között éppen zsidó származású embereket találunk. Itthon például a két, külföldről milliárdokkal támogatott migráns-segítő szervezet (Menedék Migránsokat Segítő Egyesület és Helsinki

Bizottság) vezetője/alapítója Örkény Antal és Kőszeg Ferenc is zsidó származású. Szerintem minden további nélkül válhat kiváló magyarrá olyan ember, akinek a felmenői között zsidó is volt, a saját zsidóságáról valló Kőszeg Ferencnek azonban erről más a véleménye. Ő ezt mondja: »csak eltorzult lelkű félzsidók lesznek heves magyarok«. A bejegyzéshez csatolt három fényképen a nevesített Örkény Antal és Kőszeg Ferenc mellett Soros György is látható.

Örkény Antal, Kőszeg Ferenc és Soros György
Forrás: Toroczka László Facebook-oldala

Becsület napja

Budapest, 2016. február, forrás: MTI, YouTube

A Becsület napja elnevezéssel, hasonlóan a Kitorés napjához, azokra a katonákra és civilekre emlékeztek szélsőjobboldali szervezetek február 13-án a Budai Várban, akik Budapest 1945-ös ostroma során február 11-én megkíséreltek kitörni a szovjet csapatok által körülzárt várból. A megemlékezést a Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA), a Pax Hungarica Mozgalom (PHM) és a Hungária Skins (HS) szervezte. A felszólalók, Retkes Tamás író, történész, valamint az MNA, a PHM és a Szlovák Testvériség (Slovenská Pospolitosť) képviselői a kitorésben részt vett német és magyar katonák hősiességét éltették. A rendezvény résztvevőinek többsége valamilyen második világháborús magyar vagy német, illetve ezekre emlékeztető egyenruhát öltött, illetve korabeli katonadalok szóltak a hangszórókból. A kifeszített transzparenszek között a Fehér Magyar Egység molinóján a „Szabad nemzeti és szociális Magyarországot” felirat szerepelt, illetve egy másik transzparensen a „Blood C18 Honour Hungary” („Vér C18 és becsület”) felirat, ami egy neonáci tömörülés. Többen az MNA lobogóit, illetve

nyilaskeresztes zászlókra emlékeztető lobogókat emeltek a magasba.

A rendezvényen Lantos János, a Pax Hungarica Mozgalom vezetője a következőket mondta: „A kitörő hősök hősi életszemlélete 70 év elteltével is fényesen ragyog megtisztulva a sok mocsoktól és hazugságtól, amit rádobáltak, és ezért látják úgy egyre többen az országban, hogy nagyapáink nem bűnözők voltak, hanem katonák és hősök. Hősök, mégpedig a világtörténelem leggonoszabb, legsátánibb hatalmával a zsidó tömeggyilkosok neveivel fémjelzett bolsevizmussal szemben. A bűnözők valójában nem ők voltak, hanem ott vannak a túloldalon, és hallottuk az elmúlt napokban, hogy meggyaláztak egy kitörés emlékművet.”

A megemlékezés ellen 100 fős ellentüntető csoport tiltakozott dobolással, dudalással, „nácik haza” és „mocsokos nácik” rigmusok skandálásával. A két felet fémkordon és rendőrsorfal is elválasztotta.

Becsület napi rendezvény a Budai Várban,
forrás: Magyar Nemzet

Bayer Zsolt meglátásai a Donáth-ügyben és „Tűrhetetlen” című cikksorozata

Budapest, 2016. február-március,

forrás: Magyar Hírlap

Február 27-én a Magyar Hírlapban jelent meg Bayer Zsolt cikksorozatának első része „Tűrhetetlen (1)” címmel. A cikkben Bayer kiáll a Donáth-szobor felállításá mellett. Az alábbiakban összegeztük a gyűlöletbeszédként értelmezhető részleteket:

„Mindezekén túl pedig itt az idő kimondani, egyszer s mindenkorra elég volt abból, hogy pusztán a zsidó szenvedéstörténeten keresztül szemléljük a történelmet, és ennek alapján írjuk

¹ Blood C18 Honour Hungary: https://en.wikipedia.org/wiki/Combat_18

a hivatalos kánont. Elég volt, elég volt, elég volt!”

„[...] Donáth György antiszemita volt? Az volt. Mint korának számtalan kiváló, megfellebbezhetetlen tehetségű, nagyságú embere, akik nélkül egyszerűen nem is létezne magyar kultúra és magyar história. Ha pusztán az antiszemitizmus elegendő ok lenne (...) akkor nem lenne ott helye Petőfi Sándornak, Herczeg Ferencnek, Kosztolányi Dezsőnek, Márai Sándornak, Németh Lászlónak, Illyés Gyulának, Szabó Dezsőnek, Féjának, Erdei Ferencnek, Móricz Zsigmondnak úgy általában a népieknek, és históriánk számtalan nagyságának. Ráadásul az antiszemitizmus számos esetben vád csupán, s elég hozzá, ha valaki akár egyszer életében rosszat vagy igazat írt a zsidókról. Arról nem is beszélve, hogy a '19-es patkányládásban és tömeggyilkosságokban sajnos felülreprezentált magyarországi zsidóság tagjai többségének akarata és szándékai ellenére maga is tehet arról, hogy „kivívta” a többségi társadalom mély ellenszenvét és haragját.”

Márciusban 15 további darabja jelent meg a cikksorozatnak a Magyar Hírlapban. Az írásaiban számos zsidóellenes gondolat található, melyek jó része többször is előfordul a sorozatban. Egyik ilyen a zsidóság demonizálása: a Tanácsköztársaság vörösterrorijának elkövetőit a zsidókkal azonosítja, az elkövetőkre, mint „zsidókra” hivatkozik. A zsidóság elleni előítéletességet azzal is fokozza, hogy úgy állítja be a „zsidókat”, mint akik háttérhatalomként uralják a világot, és a magyar emlékezetpolitikát is ők diktálják (a zsidóság elleni bűnöket „felnagyítják”, a „zsidóság bűneire” pedig „menlevelet” adnak). Ezzel kapcsolatban számos holokausztrelativizáló gondolat jelenik meg: védelmébe veszi a numerus clausus-t; egyetért azzal, hogy olyan személyiségről nevezzenek el utcát, aki a zsidók megölésére bízott; az antiszemitizmust és a náciizmust pedig olyan jelenségnek írja le, amely „utólérhetetlenül szörnyűnek” van „maszkírozva”. Még a zsidók megölésére bízottat is antiszemita „vád”-nak nevezi. Noha a cikkei jogi úton nem támadhatóak, álláspontunk szerint a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoznak.

„Tűrhetetlen (3)” március 1.

„Rendben. Éppen ezért ideje feltenni a kérdést: vajon miért csodálkozunk azon, hogy az egyszerű

parasztember, akinek meghatározó élménye volt, amikor a »zsidók« betörték a falujába, és agyonverték vagy lámpavasra húzták a papját, a bírót és mindenkit, aki nem tetszett nekik, akit a »zsidók« azzal fenyegettek, hogy a templomából mozit csinálnak, nos, miért tartjuk megdöbbenőnek, ha ez a parasztember húsz évvel később »részvételenül« nézte, ahogy a csendőrök elhurcolják falujából a zsidókat?”

„Tűrhetetlen (10)” március 9.

„Magyarán, faji alapon ítélődnek és ítéltetnek meg bűnök, erények, mintha ez számítana. Mintha ez számítana. Még hozzá oly módon, hogy a zsidó származás egyfajta menlevél az elkövetett bűnökre, míg a zsidósággal szemben elkövetett bűn súlyosbító körülménynek számít. A náciizmus áldozatai (döntő többségükben zsidók) tiltakoznak az ellen, hogy a náci bűnöket összehasonlítsák a kommunista bűnökkel, mert ez az összehasonlítás csökkenti saját mártíromságukat, megkérdőjelezi szenvedéstörténetük egyedi-ségét és kivételességét.”

Emlékezés Solymosi Eszterre

Tiszaeszlár, 2016. április, forrás: Indavideo online videó megosztó, YouTube videó megosztó

A Magyar Nemzeti Front szervezésében április 2-án megemlékezés tartottak Tiszaeszláron Solymosi Eszter emlékére.² A megemlékezésen számos szélsőjobboldali szervezet vett részt, kb. 100 ember volt a rendezvényen. Beszédet mondott többek között ifj. Tompó László és Högyesi Magdi, mindketten hungarista, szélsőséges körökben ismertek. Zsidók ellen uszító, zsidóságot sértő gyűlöletbeszédként értelmezhető utalásokat a beszédek számos eleme tartalmazott. ifj. Tompó László beszédében olyan irodalmi és történelmi szerzőkre, művekre hivatkozott (pl. Bari József, Huber Lipót), melyek tényként kezelték, hogy egyes haszid zsidó közösségekben a peszachi rituális gyilkosság, a véráldozat természetes volt. A videó alatt az Indavideo oldalán a tiszaezlári pert bemutató szöveg szintén tényként kezeli, hogy a zsidók ölték meg Solymosi Esztert. A videó bő egyórás és egy dallal kezdődik, amit az esetről írtak. A Magyar Nemzeti Front vezetője

² Az úgynevezett tiszaezlári vérvád néven ismertté vált per egy 1882-83-as bűnesetről és az azt követő perről szól. 1882-ben Tiszaeszláron eltűnt egy 14 éves lány, Solymosi Eszter. Az eltűnéssel a helyi ortodox zsidó közösséget vádolták: a vád szerint a peszachi pászkába keresztények véreire van szükség, és emiatt ítétek meg a lányt. A per során felmentették a vádlottakat, ám az antiszemita szélsőjobb akkortól kezdve a mai napig zsidókat vádolja a rituális gyilkosság elkövetésével, az eset hivatkozási ponttá vált. Hasonló per más országokban is volt, a leghíresebb a Dreyfus-per.

a szervezet alapvetésével zárta a ravatalnál tartott megemlékezést, miközben könnyeivel küszködött: „Gyermekein nemzetünk és a haza védelmében minden eszköz megengedhető!”.

A beszédek követően a következő szervezetek koszorúzták meg Solymosi Eszter utólag emelt síremlékét: Magyar Nemzeti Front, Magyar Nemzeti Gárda, Magyar Önvédelmi Mozgalom Miskolci Tagozata, Gárdamotorosok, Hungarista Mozgalom, Jobbik Hajdúnánási Szervezete, Lelkiismeret 88, Tiszaszőlősi Jobbik, Bükki Hegyvadász Egylet.

Schuster Lóránd „zsidózott” egy jobbikos rendezvényen

Budapest, 2016. április, forrás: ATV

Április 20-án Novák Előd Jobbik-alelnök meghívására, Schuster Lóránd volt a XI. kerületi Jobbik-szervezet vendége. A nyilvános eseményt Schuster új könyve megjelenése kapcsán szervezték. „Hova lett a magyarság immunrendszere, kedveseim?” tette fel Schuster a kérdést rögtön az elején, megágyazva ezzel az előadás fő mondanivalójának, amit pár szóban talán úgy lehetne összefoglalni: „a tudjuk kik” által irányított média éjjel-nappal hazudik az embereknek, emiatt sok a hülye, ezért „hiteles” forrásból kell tájékozódni. Majd folytatta, miszerint a Cion bölcseinek jegyzőkönyvében már előre megírtak mindent. „Persze hamisítvány, de nagyon kitűnő hamisítvány, mert minden úgy történik, ahogy le van benne írva.” Az előadás jelentős része arról szólt, hogy Schuster „lerántotta” a leplet a zsidó származású zenészekről, politikusokról. Mindegyikükkel kapcsolatban kiemelve vélt zsidó származásukat. A volt MIÉP-es rocker idézett egy-két mondatot Herzl Tivadartól és a londoni The Jewish Chronicle újságból, valamint arról is beszélt, hogy minden egyes csepp olaj haszna a zsidókhhoz megy. Elárulta azt is, hogy még több könyvet tervez megírni, melyek közül az utolsó az Antikrisztus címet fogja viselni, és ez „nagyon nem fog tetszeni nekik”.

Schuster és Novák a Jobbik rendezvényén.
Forrás: ATV

Turulszobor állítása körüli bonyodalmak Szentendrén

Szentendre, Pest megye, 2016. június, forrás: 168ora.hu, szentendre.hu, magyarnarancs.hu

2013-ban döntött úgy Szentendre önkormányzata, hogy a város egyik legforgalmasabb helyén, a Szentendrei és a Sztratovai út kereszteződésében engedélyezi egy turulszobor felállítását. A város képviselő-testülete 2016. június 18-án megszavazta, hogy egy helyi civil szervezet, a Szentendrei Konzervatív Kör felépítheti a turult. Az önkormányzat döntése ugyanakkor még csak elvi beleegyezés, a projekt egyelőre nem kapta meg a törvényileg előírt engedélyeket. Ezt azonban a Szentendrei Turul Szoborért Alapítvány nem vette figyelembe, és a szükséges engedély nélkül, június 24-én elkezdték a kijelölt közterületen az alapozást.

Helyi polgárok egy csoportja – Horváth Balázs az Eleven Emlékmű Szentendrén civil csoport aktivistája szervezésében – polgári engedetlenségi mozgalmat indított a szoborállítás ellen. Horváth társaival június 24-én megszállta a helyszínt, ezzel lehetetlenítve el a talapzat építésének folytatását. A demonstráción Kubatovics Áron, a Társaság az Élhető Szentendréről Egyesület (TÉSZ) önkormányzati képviselője is megjelent, aki ellenezte a szoborállítást és a demonstráción is hangsúlyozta, hogy a szoborállítási kísérlet nem legitim, nemcsak szellemisége okán, de azért sem, mert a fő engedély ugyan meg van, de hiányzik még a szakhatósági engedélyek sora. Horváth Balázs felmászott az oszlopra, az építkezők ezután rendőrt hívtak. Horváth szerint azonban a rendőrségi intézkedés hagyott némi kívánnivalót maga után: nem volt egyértelmű, hogy az építők vagy az építkezés megakadályozója ellen indul-e eljárás. Azt viszont megállapították, hogy az épít-

kezés és a talapzatra való felmászás is jogsértő. Végül az építők teherautója elhagyta a helyszínt. A szoboralap építkezésén részt vett Holló István és Filó András³, a Konzervatív Kör tagja is.

A következő fejlemény egy antiszemita üzenet volt, ami június 24-ről június 25-re virradóra jelent meg a turulszobor talapzatán: „Akit zavar a turul szobor; költözzön Izraelbe! Magyarország a mi hazánk! Isten áld meg a magyart!“. A szövegről a Tett és Védelem Alapítvány forrádrotójára érkezett bejelentés, az Alapítvány munkatársa a helyszínre sietett és feljelentést is tett. A város polgármestere Verseghi-Nagy Miklós és Holló János is elítélte a feliratot.

Verseghi-Nagy Miklós a város fideszes polgármestere Facebook-oldalán reagált a gyalázkodó felíratra, állásfoglalása a város honlapjára is kikerült június 27-én „Nem enged a provokációnak Szentendre” címmel: „Szentendre Város Önkormányzata és a magam nevében határozottan tiltakozom a város közterületén megjelent antiszemita feliratok ellen. A gyalázkodó, kirekesztő magatartást minden formájában elítélem, és mélyeséggel együttérzéssel fejezem ki az érintetteknek. A feliratok eltávolításáról haladéktalanul intézkedtem. Utasításomra a városi közterület-felügyelet fokozottan ellenőrzi a helyszínt. Kérjük, ha valaki a jövőben ennek ellenére a fentiekhez hasonló visszaélést tapasztalna, azonnal jelezze az önkormányzatnak!”

Antiszemita felirat a turulszobor talapzatán.
Forrás: magyarnarancs.hu

A magyarországi Facebook számára elfogadható volt a gyűlöletbeszéd egyik szélsőséges megnyilvánulási formája

Internet, 2016. június, forrás: 444.hu

Június 21-én a 444.hu portálon jelent meg a hír; hogy a Facebook közösségi portálon a Háborús Bűnös nevű felhasználó weboldalán egy olyan fotó látható, ami egy szappant ábrázol, a felirata pedig a következő: „Saul fia! Én így szeretlek!”. Az ábra és a hozzá tartozó felirat egyértelműen gyűlöletbeszédnek tekinthető, hiszen arra utal, hogy a Nemes Jeles András Oscar-díjas filmjében szereplő zsidókat szappanként szeretné látni a felhasználó. A cikk írója megosztotta, hogy jelezte a Facebooknak, hogy számára sértő ez a kép, de azt a választ kapta a Facebook magyarországi képviselőjétől, hogy „úgy találtuk, hogy nem sérti a Közösségi alapelvekben foglaltakat” a kép. A Tett és Védelem Alapítvány munkatársai szintén több alkalommal jelezték a Facebooknak, hogy sértő ez a kép, de ugyanezt a választ kapták. Mikor ezt követően írásban is kifejtették, hogy a válasszal nem értenek egyet, akkor már választ sem kaptak. Az eset azért is érthetetlen, mert a Facebook is elfogadta 2016. május 31-én az új uniós, gyűlöletbeszédre vonatkozó szabályozást, így minden olyan tartalmat és kommentet, ami kimeríti a gyűlöletbeszéd fogalmát, 24 órán belül eltávolítanak. Munkatársunk erre a szabályozásra is utalt levelében.

Saul fia!

Én így szeretlek!

A Háborús Bűnös Facebook-felhasználó weboldalán megjelent fotó.
Forrás: 444.hu

³Filó András, volt Jobbikos képviselő, Garda-alapító. Filó 2010-ben azzal került az országos hírekbe, hogy a parlamenti választások előtt pártja szentendrei irodájának kirakatában antiszemita szövegek jelentek meg, például az, hogy a „zsidó fegyvere a pénz, ne adj fegyvert a kezébe”. Filó cáfolta, hogy ő rakta volna ki a plakátokat, szerinte valamelyik aktivista volt, sőt – bizonygatta az RTL kamerája előtt –, nem is voltak ilyen feliratok, az a szó, hogy zsidó, le sem volt írva: igaz, azt elismerte, hogy a képeken Orbán Viktor és Rogán Antal kipában volt látható, és pénzszámló zsidó rabbi is feltűntek. Filó nemetszésének adott hangot, hogy Magyarországon folyton kárpótolják a zsidókat; egyébként is a zsidók csinálják az antiszemizmust; és kifejtette azt is, hogy mennyi zsidók által finanszírozott ingatlan beruházás van az országban, pedig „ez Magyarország, nem Izrael”, és a „magyarok csak a magyar földdel együtt magyarok”. A politikai pert indított a Népszava ellen, ám a bíróság jogerősen kimondta: a konkrét eset okán Filónak el kell viselnie a „zsidógyűlölő” jelzőt a lap részéről.

Toroczkai László Ásotthalom polgármestere zsidózva kérte ki magának az adatigénylést

Ásotthalom, 2016. július, forrás: 444.hu

Léderer András, a Magyar Helsinki Bizottság menekültügyi koordinátora közérdekű adatigényléssel fordult Ásotthalom önkormányzatához az ott szolgálatot teljesítő fegyveres mezőőrök működésével kapcsolatban. Léderer Facebook-profilján azt írja, kérdéseire nem kapott választ, viszont Ásotthalom függetlenként mandátumot nyert, azóta a Jobbik alelnökének megválasztott Toroczkai László saját Facebook-oldalára kirakta a képet és személyre szólóan reagált. Toroczkai a posztjában kiemelte, hogy Léderer korábban az SZDSZ tagja volt, illetve, „zsidó, és tavaly azt is baromira fontosnak tartotta nyilvánosságra hozni, hogy homoszexuális”, majd kifejtette, hogy a „hozzá hasonlókat” azaz szerinte a rend ellen fellépőket rendeletben tiltották ki Ásotthalomról.

Léderer megosztásában elmondta, hogy választ nem, viszont antiszemita, zsidóságával és szexuális beállítottságával kapcsolatos hozzászólásokat annál inkább kapott üzenetekben és hozzászólásokban egyaránt melyekről egy kisebb válogatást is közölt posztjában.

Budaházyt kérdezte volna a 24.hu kamerája

Budapest, 2016. augusztus, forrás: 24.hu

A 24.hu is jelen volt Budaházy György tárgyalásán melyen még nem jogerősen ugyan, de el is ítélték. A tárgyalás után a 24.hu riportere szeretett volna egy kérdést feltenni Budaházy-nak, mire ő annyit kérdezett, hogy „ez micsoda, te zsidó vagy?” majd az igenlő válasz után közölte, hogy nem válaszol, és később, a bíróság épülete előtt is közölte, hogy nem akarja, hogy a riportert ott legyen.

Holokausztagadás és antiszemita hozzászólások a YouTube-on

Internet, 2016. szeptember; Forrás: Tett és Védelem

A YouTube közösségi videómegosztó oldalon az Egységes Magyarországi Izraelita Hitköz-

ség (EMIH) által életre hívott „Zsidó mesék” elnevezésű programsorozat második videó-jához és az abban szereplő személyhez antiszemita és holokausztagadó hozzászólásokat fűztek. A hozzászólók a profiljaik alapján valószínűleg nem valódi felhasználók, ettől függetlenül Alapítványunk jogi útra tereli az ügyet. A „Zsidó mesék” csillagos házakban készült rövid videók fiatalokkal, melyeknek témája, hogy mit jelent számukra a zsidóság. A megszólalók többsége nem zsidó vallású, identitású ahogy az inkriminált videóban megszólaló 15 éves lány sem. A hozzászólások azóta le vannak tiltva a videónál.

Köves Slomót gyalázó montázst közölt egy blog

Internet, 2016. szeptember, forrás: Tett és Védelem

A puccsista.blog.hu tulajdonosa 2016. szeptember 17.-én közétett egy montázst, mely egy Köves Slomóról az Egységes Magyarországi Izraelita Hitköztség vezetőjéről készült fényképfelvételt tartalmaz egy becsületsértő, uszításra alkalmas szöveggel, arra utalva, hogy a vezető rabbi a magyarok életére kíván törni. Alapítványunk haladéktalanul felhívást intézett az üzemeltető tárhelyszolgáltató társaság felé a mielőbbi törlés miatt tekintettel arra, hogy a blogger megszegte a szolgáltató felhasználási feltételeit. Ezen felül Alapítványunk büntetőeljárást kezdeményez a blogger ellen.

Zsidózás és plakáttépkedés

Szentendre, 2016. szeptember, forrás: 444.hu

Taxis támadt a Kétfarkú Kutya Párt fiatalok-rú aktivistáira Szentendrén. A támadásról az aktivisták videót készítettek. A 444.hu elérte a videót készítő aktivistát, aki elmondta, hogy az eset szeptember 22-én délután történt a szentendrei HÉV-végállomásonál. Elmondása szerint plakátokat ragasztottak többen a környező kukákra és oszlopokra, amikor a taxis megkérdezte, hogy mit csinálnak. Amikor elmondták, hogy a Kétfarkú Kutya Párt plakátjait ragasztják, azt kiabálta: „A zsidó k.rva anyátokat!” Az aktivisták később visszafelé sétáltak, amikor észlelték, hogy ugyanaz a taxis tépkedi a plakátjukat.

Történelemhamisítás a Magyarok Házában

Budapest, 2016. október, forrás: tev.hu; egipatrona.hu

Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy a Magyarok Házában történelemhamisító megjegyzést lűztek egy kiállításuk képéhez. A Magyarok Világszövetségéhez köthető Magyarok Házában '56-os Emlékkiállítás rendeztek, melynek egyik tablóján Mindszenty József hercegprímás neve alatt az a felirat volt olvasható, hogy „Ő mentette a zsidókat, és mentette volna a magyarokat is, ha a zsidók hagyják.” A kiállítás inkriminált képét Alapítványunk egy munkatársa is megtekintette, majd a valótlanságát és súlyosan antiszemita megjegyzés ellen felszólaltunk és felszólítottuk a Magyarok Világszövetségét, hogy haladéktalanul távolítsa el azt.

A kiállítás néhai Rácz Sándornak egy korábbi, az 50. évfordulóra készített anyaga, melyet idén bocsátottak a Magyarok Világszövetségének rendelkezésére az összeállító rokonai. A kiállításon olyan személyek fényképeit láthatók, akik komoly szerepet játszottak a forradalomban.

A Magyarok Háza, a kiállítás megnyitójáról készült cikkében mely önmagában gyűlöletbeszédnek tekinthető támadásként értékelte és „durva, magyarellenes beavatkozásnak” nevezte Alapítványunk felhívását. Kiforgatva azt, a véleménynyilvánítás szabadságának jelmondatával, néhai Rácz Sándor elleni cenzúrának és egyenesen hamisításnak kiáltotta ki és közölte, hogy a kép ebben a formában a helyén marad.

Holokauszttagadás egy internetes cikk hozzászólásában

Internet, 2016. október, forrás: sonline.hu

Alapítványunk monitoringtevékenysége során látókörbe került a hír, melyben a balatonlellei strandon lefotózott náci tetoválást viselő személy miatt folyamatban lévő nyomozással kapcsolatban érdeklődtek a hatóságoknál magáról a hírről még 2015-ben beszámoltunk, de a jelen eset alapját képező hírről is, mely 2016-os.

Erről beszámolt a Sonline.hu is. A cikk alatt egy A. László névvel regisztrált, kép nélküli, nem publikus profillal rendelkező személy holokauszttagadó bejegyzést tett közzé:

Antiszemita kiabálás és dulakodás október 23-án

Budapest, 2016. október, forrás: 24.hu; hvg.hu; 444.hu

Videóhírben számolt be az október 23-i, Kossuth téri történésekről több hírportál is. A Parlament előtti téren összegyűlt tömegben tüntetők is megjelentek, akik kifütyüléssel, sípolással és kiabálással fejezték ki a kormányt és a miniszterelnökkel szembeni nemtetszésüket. A fütyülés néhány emberben antipátiát váltott ki és ezt szavakban, illetve tettekben is kifejezték. Az egyik személy töretlenül „zsidózott”, verést helyezett kilátásba és Izraelbe küldte a vele szemben álló, sípoló személyt, majd dulakodni kezdett vele. Dulakodás egyébként több helyen is történt, minden alkalommal megpróbálták a sípokat, illetve más eszközöket elvenni a véleménynyilvánítóktól, több beszámoló érkezett bottal, vagy esernyővel történő ütésekről is például Ungváry Krisztián történész is síppal, vérvő fejjel tüntetett, miután egy ismeretlen ökölrel arcon ütötte. A 24.hu beszámolt egyébként arról is, hogy újságíróikat is érte fizikai atrocitás a tudósítás közben.

Bayer Zsolt újabb gyűlöletbeszéde a blogján

Internet, 2016. november, forrás: tev.hu; egipatrona.hu

Bayer Zsolt saját blogján idézte Rényi Pál Dániel 444.hu-s cikkét, melyben a KDNP-s Rétvári Bence, keresztényüldözéssel kapcsolatos előterjesztéséről írt. Bayer erre reagált, kezdve azzal, hogy Rényit „fölkötőbb érdekes családból származó, és a 444 pócegöd-rében végre révbe érő” személynek írta le. Véleménycikkében leírja, hogy nem lát nagy különbséget a Közel-Keleten napjainkban a keresztényeket ért támadások, emberölések

és a zsidó holokauszt között. Ezután némi holokausztrelativizálással zárja sorait: „Vagy te, Rényi, és a hozzád hasonló gondolkodású nyomorultak, ti tényleg azt hiszitek, hogy a szenvedés, a népiértés, a hitért, származásért viselt áldozat és kínhalál örök időkre zsidó privilégium marad? Az volt, az ma is, és az lesz a jövőben is? Tévedtek, Rényi!”

A Tett és Védelem Alapítvány meglátása szerint záró mondata azért veszélyes, mert egy alapvető vád áll a gondolat mögött, miszerint a zsidók a holokausztból kívánnak kiváltságot követelni maguknak és nincsenek tekintettel más személyek, etnikumok szenvedéseire. Az általánosítás, a kollektív ítélet is tisztán kivethető Bayer soraiból.

Antiszemita blogger

Internet, 2016. november, forrás: TEV; viszavszodor.blogspot.hu; fenyesszelek.blogspot.hu

Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy egy antiszemita bejegyzéseket tartalmazó internetes blogot találtak. Az Alapítványunk felé bejelentett bejegyzés ugyan 2014. évi, de átnézve az oldalt az még ma is aktív. Maga az oldal zömével kuruc.info-s és más, ismert állhíreket tartalmazó oldalak például a naturahirek.com cikkmegosztásaival, cikkát-dolgozásaival, valamint forráshivalkozásokkal tartja életben a webfelületét. A cikkeinek tartalma egyrészt erősen antiszemita, másrészt sokszor a valóságtól teljesen elrugasz-kodott témákat boncolgat elég annyi, hogy egy cikke szerint a Mc Donald's eltűnt gyerekeket használ hús pogácsái alapanyagának. A blogger „sodródunk” művésznéven publikál 2011. áprilisa óta. Blogger.com-os profilja alapján 2 blogot is üzemeltet, amik ugyanaz-zal a tartalommal, tükrözve működnek.

Holokauszttagadó Facebook-hozzászólás

Internet, 2016. november, forrás: Tett és Védelem Alapítvány; Szim Salom Hitközség

Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy egy, a Szim Salom Hitközség Facebook-profiljához tartozó megosztáshoz Soproni Pirooska nevű felhasználó holokauszttagadó hozzászólást fűzött. A cikk egy sorozat része

volt, melyben körkérdést intéztek a zsidó közösségi és vallási életben részt vevő nők között, mely szerint szükséges-e a nők egyenjogúsítása a magyar neológ zsidó hitéletben. Vadász Magdát, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem zsinagógájának elnökét kérdezték, a cikk címe a „Szabad teret kell engedni Magyarországon a zsidóság minden irányzatának” lett. Soproni Pirooska a cikk Facebookos megosztásakor az alábbi véleményközléssel reagál:

Soproni Pirooska Facebook-bejegyzései is többnyire a zsidósággal kapcsolatos antiszemita megosztásokból állnak valamint saját bejegyzéseinek újra megosztásaiból.

Holokauszttagadás a Facebookon

Internet, 2016. december, forrás: Tett és Védelem Alapítvány; facebook.com

Állampolgári bejelentés alapján hoztak Alapítványunk tudomására egy F. Imre nevű felhasználót és megosztásait. Megosztásai között a holokauszttagadások, összeesküvés-elméletek és ezek összemosása található. A klasszikus holokauszttagadó alaptézist miszerint Auschwitz egy kvázi üdülőtábor volt vélt tudományos tényekkel igyekszik alátámasztani, miközben összemosza még az iszlám és a keresztény vallásokat is a szabadkőművesekkel. Mondanivalója nem a holokauszt relativizálásában, hanem meg nem történtének bizonygatásában merül ki. Konklúziója szerint tervszerű, tudatos, a világban élő embereket megtevesztő és egyébként a zsidóság menekülését jelentő esemény volt az, amit ma holokausztnak nevezünk.

Antiszemita felhasználó a Facebookon

Internet, 2016. november, forrás: TEV

Bejelentésre, újabb antiszemita profilról szerzett tudomást Alapítványunk. D. Imre nevű felhasználó egy Auschwitz-Birkenau bejáratát ábrázoló képet posztolt, a követke-

zõ felirattal: „mindenki más vágányról indul, mindenki más vonalon halad, és mindenkinek van egy végsõ állomása”. Bár a poszt inkább ízléstelen, semmint antiszemita, a profil mely magát „Zsidóvadász”-ként jellemzi, több agresszivitást és kirekesztõ megnyilvánulást is posztolt, ezek miatt, egy posztja alapján a Facebook korábban már leltotta. D. Imre profilképe szintén árulkodó, a magyar trikolorba „Magyar vagyok, nem cigány, nem zsidó” feliratot illesztett.

Imre megosztotta Dofi és a havi
október 28. · €

Provokáló hamis profil

Budapest, 2016. december, forrás: Tett és Védelem Alapítvány; Facebook.com

Állampolgári bejelentés alapján hoztak Alapítványunk tudomására egy Facebookon regisztrált hamis profilt, mely egy ismert zsidó személy azonosságával élt vissza. A profil a Zoltai Andrea barátai névre hallgatott és kezdeti megosztásaival kifejezte a zsidóság iránti elkötelezettségét, majd stílusa mind megosztásaiban, mind a hozzászólásaiban provokatívra fordult megosztásai között olyanok szerepeltek, mint „Új Izrael (régai nevén: Magyarország) minden polgárának békés szombatot kívánok! Shalom Izrael!” vagy „Sokan

kérdezik tőlem, hogy mi lesz Magyarország új himnusza. A válasz egyértelmű - Szerintetek mikor tegyük kötelezővé?” hozzáfűzést írt Izrael nemzeti himnuszának megosztásához.

A nyilvánvaló provokáció rengeteg antiszemita hozzászólást eredményezett, a pusztán indulatos „zsidózástól” a holokauszttagadásig.

A hamis profilt jelentették a Facebook felé, továbbá a hozzászólók egy részét is. A hozzászólók egy részénél az erősen antiszemita és holokauszttagadó nézeteik miatt az Alapítvány külön adatgyűjtést folytatott.

Ágoston Tibor a Facebookon

Internet, 2016. december, forrás: Tett és Védelem Alapítvány

Alapítványunk internetes kapcsolati űrlapján érkezett a bejelentés, hogy a holokauszttagadás miatt jogerősen elítélt Ágoston Tibor Facebook-profilján bárki számára elérhető egy 2014. április 29-i poszt, mely azt taglalja hosszasan, hogy zsidók az értekezés szerint egy bizonyos zsidó elit, a cionisták küldték a zsidókat a haláltáborokba. Ágoston Tibor posztja a későbbiekben már nem volt elérhető.

Korábban Alapítványunk is beszámolt róla, hogy a Debreceni Járásbíróság bűnösnek találta Ágoston Tibort, a Jobbik debreceni önkormányzati képviselőjét, volt országgyűlési képviselőjelöltjét a Btk. 333. §-ban foglaltak értelmében a nemzeti szocialista rendszer bűneinek tagadása és jelentéktelen színben feltüntetése miatt. A vádlott büntetése 750 000 Ft, ami 300 nap elzárásra változtatható. Ágoston 2014. január 12-én egy megemlékezésen „holokamut, holló-kasztot és holokasztot” emlegetett, amit a hallgatósága derűtséggel fogadott. Ágoston hozzá is tette, hogy a szótévesztése szándékos volt. Az ügyben feljelentést tett többek között a Tett és Védelem Alapítvány és a Debreceni Zsidó Hitközség is.

Hanukai üzenet a Jobbiktól antiszemita viszontválasszal

Budapest, 2016. december, forrás: zsidó.com; mno.hu; 24.hu; hvg.hu; 444.hu

Vona Gábor Hanuka alkalmából rövid üdvözlőt írt, melyre Köves Slomó reagált. Az Egységes Magyar Izraelita Hitközség vezető rabbija véle-

ményében kifejtette: „meglepett, és talán még zavarba is hozott”, mert, mint az kifejtette, a hazai zsidó közösség tagjait nem tekintik a magyar nemzet egyenlő elbírálást érdemlő tagjainak.” Ezután hozzátette még, hogy nem egy személyt, illetve alkalmat tudna mondani, amikor antiszemita kijelentései voltak akár csak a nem túl távoli múltban a Jobbik politikusainak, melyeket soha nem is vontak vissza, de még Vona Gábor is 2013-ban úgy nyilatkozott, hogy a zsidóság világalomra tör; egyben az Izrael és Magyarország közötti diplomáciai kapcsolat megszüntetését szorgalmazta, sőt, ha kiderülne Vonáról, hogy zsidó, lemondana a pártvezetéséről. A rabbi zsidóként megemlítette, „politikusok, közéleti személyiségek, nemcsak sok százezer ember méltóságát bánthatják méltatlan kijelentéseikkel, hanem több millió embernek mutathatnak negatív példát, ahogy ez történt 10 éven keresztül a nagy nyilvánosságban és történik továbbra is nap, mint nap a Jobbik részéről. Meglehet, egyfajta gesztusnak szánták hanukai jókívánságukat, de hatékonyabbnak tartanám, ha azokon a fórumokon adnának hangot gesztusaiknak, ahol eddig a gyűlölet, gyalázat és nem utolsósorban a sötétség nyert teret, nem a fény.”

Vona Gábor ezután nyílt levélben úgy reagált: „Ugyanazt az egy Istent imádjuk. Ön is, én is.” Majd a pártvezető szerint, a rabbi „végigaludta az elmúlt három évet. A Jobbik néppártosodása során számtalanszor nyilvánosan elmondtam, és többször bizonyítottam is, hogy (...) átlépett a felelős és építkező felnőttkorba.

Hozzátette: „Egyébként, ha már itt tartunk, sérelmeket, sértő mondatokat nagyon könnyű keresni. Én is tudnék. Ön is. Mások is. Mindenki. . . A keresztény magyarság és a zsidó magyarság számtalan sebet okozott egymásnak. A XIX. század biztató indulása után a XX. század a falak, az árkok és a pusztítás évszázada volt. Ha megnézzük a nagy történelmi fordulópontokat Tanácsköztársaság, Horthy-kor, II. világháború és Holokauszt, ÁVH, 1956 stb. , akkor azt látjuk, hogy ezekben a pillanatokban a magyar-zsidó együttélés és közös hazaépítés eszményétől mind távolabb és távolabb kerültünk”.

A Tett és Védelem Alapítvány megítélése szerint a fenti kijelentés kollektív ítéletet és általánosítást tartalmaz, mely befeketíti a zsidóságot. Egy olyan vitában hozta elő Vona a régi, kollektív „sérlemeket”, amely eredetileg a jelenkorról, és az általa vezetett párt kijelentéseiről szólt. Köves Slomót és a mai zsidóságot kárhoztatja többek között 100 évvel ezelőtti eseményekért is: azt a képzetet kelti, mintha hozzájuk kötődnének a „sérlemek”, „bűnök”, mintha azért a mai „zsidó magyarság” kollektíve felelős lenne. Másodsor, tipikus antiszemita toposzokat elevenített fel a pártelnök azzal, hogy a Tanácsköztársaságot és az ÁVH-t a zsidó magyarság és a nem zsidó magyarság konfliktusának írta le. Sajnos nem ritka, hogy valaki ezen rendszerek rémtetteit a zsidóságnak tulajdonítsa, miközben a vezetői között sok zsidó származású volt, akik magukat nem tekintették a zsidóság képviselőinek továbbá az áldozatok között is ugyanúgy voltak zsidó származásúak, mint az elkövetők között. Harmadszor, az is figyelemre méltó, hogy Vona a holokausztra (is) úgy utalt, mint az a pillanat, amikor „a magyar-zsidó együttélés és közös hazaépítés eszményétől mind távolabb és távolabb kerültünk”.

Végül, a pártelnök megismételte azt a korábban sokszor hangoztatott érvét, hogy a Jobbik már csak azért sem lehet antiszemita, mert van zsidó tagja. „Jakab Péter például az egyik legtehetségesebb politikusunk. Zsidó származású. És most az egyik országos szövegünk. Ennyi.”

A vecsési Jobbik antiszemita megnyilvánulása

Internet, 2016. december, forrás: 24.hu; mno.hu; atv.hu; betyarsereg.hu, pestisracok.hu

A néppártosodás politikáját meghirdető pártelnöktől, valamint annak hanukai üdvözlésétől a párt vecsési szervezete elhatárolódott. Mint hivatalos Facebook-oldalukon írták: „A vecsési JOBBIK NEM üdvözlö a zsidóságot a hanuka (vagy mi a fsz) alkalmából! Ha valakinek mégis ilyen eszement ötlete támadna, attól szervezetünk elhatárolódik!” A megnyilvánulás nagy port kavart, még a pártban is. Vona Gábor a Magyar Nemzetnek ennek kapcsán azt nyilat-

kozta, hogy a történetek miatt etikai vizsgálatot kezdeményezett a pártelnökségnél. Szerinte az ilyen vallásgyalázó tartalmak még a Jobbik „kamaszkorában” sem voltak elfogadhatók. „Aki így nyilvánul meg, annak távoznia kell a pártból.” Hozzátette, ha az egész vecsési szervezet így vélekedik, akkor az egész szervezettől megválnak. A párt sajtóközleményben megerősítette, hogy etikai eljárás indult a vecsési Jobbik Facebook-oldalán megjelent vallásgyalázó, a Jobbik és a párt elnöke álláspontjával teljesen szembe forduló nyilatkozat miatt.

A Betyársereg portáljának adott interjút Szabó Áttila, aki tíz éve a Betyársereg tagja, a Jobbik színeiben jutott be a vecsési önkormányzat képviselő-testületébe. Az interjúban kifejtette, hogy az ő és barátai műve a bejegyzés. Úgy fogalmazott, hogy nem Vona Gábort akarták kellemetlen helyzetbe hozni, hanem Köves Slomót, aki megalázta őket, és „ismét tanúbizonyságát adta mérhetetlen gyűlöletének és összeférhetetlenségének. Úgy éreztük megalázott minket is. Lehet, hogy a stílus egy kicsit kemény volt, talán elhamarkodott is, de aki ismeri a betyár mentalitást, az ezen nem csodálkozik.” Arra a kérdésre, hogy hiba volt-e leírni nyilvánosan a véleményét azt mondta: „Mondanivalóját tekintve semmiképp nem mondanám, hogy hiba volt és most is kiállunk mellette.” Ami a néppártosodást illeti, a vecsési Jobbik képviselője sok túlzást lát a folyamatban, és fájjalja, hogy a pártelit megfelelkezik azokról a régi harcosokról, akik „hóban, fagyban, rekkenő hőségben mentek plakátot ragasztani és tolták a Jobbik szekérét, akár saját pénzükből is”.

A posztot egyébként nem sokkal a felkapottsága után törölték a Facebookról.

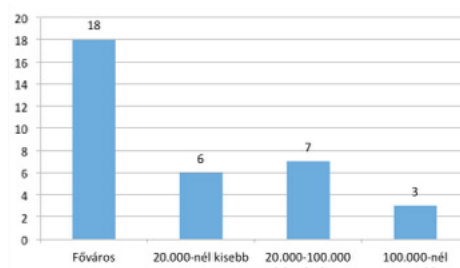
Nem a vecsési szervezet volt az egyetlen, mely kifejezte nemtetszését a pártelnöki gesztussal kapcsolatban. Orbán Imre, a Jobbik Veszprém megyei önkormányzati képviselője is tiltakozott, többek között „Köszönöm, hogy hülyét csináltál belőlünk és megaláztál minket elnök úr” kijelentéssel reagált. Orbán Imre korábban már több antiszemita kijelentésre is ragadtatta magát a Facebookon.

AZ INCIDENSEK HELYSZÍNEI

Az incidensek valamivel több, mint fele, tizennyolc eset a fővárosban, három eset 100.000-nél nagyobb lakosú városban, hét eset 20.000-100.000 lakosú közepes nagyságú városban, hat eset pedig községben történt. Tizennégy esetnek nem beazonosítható a helyszíne, ezeket Magyarország helyszínnel azonosítottuk, elsősorban Facebook hírek, események, kommentek tartoznak ebbe a kategóriába. A vidéki események nem korlátozódnak az ország egy speciális területére, Székesfehérvártól, Ásotthalomig több városban történtek.

A helyszínen felül az áldozatra és az elkövetőre vonatkozó számos adat egy része nehezen beazonosítható, a cselekmények motivációjából, háttéréből adódóan is. Ahogy már utaltunk rá a gyűlöletbeszéd kategóriába tartozó cselekmények egy része virtuális gyűlölet, vagy horogkeresztet, Dávid-csillagot és egyéb uszító, gyűlölködő feliratokat rajzoltak egy-egy falfelületre.

Az elkövető, a szervezetség, a spontaneitás vagy szervezetség mértéke, az elkövetők pontos jellemzői nehezen beazonosíthatóak egyes cselekményeknél.

6. ábra. Gyűlöletcselekmények földrajzi eloszlása, 2016.

AZ INCIDENSEK ÁLDOZATAI

Az esetek túlnyomó többségében az áldozati, sértett kör az általában vett zsidóság, azaz a gyűlölet motiválta megnyilvánulások célpontja leginkább csoport volt. Négy esetben voltak konkrét személyek az incidensek célpontjai. Az áldozatok közül ismert személy Léderer András a Magyar Helsinki Bizottság menekültügyi koordinátora, Örkény Antal egyetemi tanár, Kőszeg Ferenc a Magyar Helsinki Bizottság egyik alapítója és Gulyás Márton aktivista. Kiemelhető még, hogy a 24.hu internetes oldal egyik riportének kérdését azért

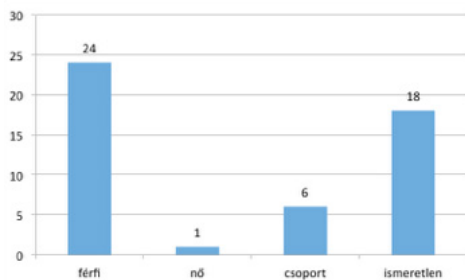
utasították vissza Budaházy György, a tárgyalása után mert zsidó származású.

Az áldozatok között volt továbbá a zalaegerszegi holokauszt-emlékmű, a budapesti, március 15-e téri holokauszt-emlékmű, a budapesti Eleven Emlékmű és a gyöngyösi zsinagóga illetve több más, akár keresztény helyszín, mint a Debreceni Nagytemplom, melyre horogkeresztet festett 2 fiatalos személy.

AZ INCIDENSEK ELKÖVETŐI

A gyűlöletcselekmények elkövetőinek számáról az esetek több, mint kétharmadában van valamilyen szintű információnk amennyiben a csoport által elkövetett incidenseket is bizonyos szintű ismertségnek tekintjük, például egy futballszurkolói gárda esetében. Az esetek többségében nem hirtelen felindulásból elkövetett cselekményekről beszélhetünk, ahol egy „vita hevében” zsidózták le az áldozatokat, hanem az elkövető antiszemitizmusa motiválta tettét. Huszonnégy esetben férfi követte el a cselekményt egy esetben pedig nő, illetve a tizennyolc ismeretlen eseten kívül további hat esetben valamilyen ismertebb csoportra szűkíthető az elkövetői kör Betyársereg, futballszurkolók, stb. Az elkövetők életkoruk szerint nagyon sokfélék, vannak közöttük fiatalok, középkorúak és idősek is. Huszonhét elkövetőnél beszélhetünk magányos tettesről. Visszatérő elem, hogy politikusok, közemberek cselekedeteihez fűznek kommenteket.

A politikusok közül felsorolhatunk több jobbos vagy valamilyen módon a párthoz kötődő politikust, képviselőt, szimpatizánst: Tyirityán Zsoltot, a Betyársereg vezetőjét, Novák Elődöt, Toroczkai Lászlót, Ágoston Tibort, Schuster Lórántot, de kiemelendő Budaházy György vagy Bayer Zsolt is.

8. ábra. Incidensek elkövetői, 2016.

SZERVEZETTSÉG

A 2016-ban történt cselekmények többségénél egyértelműen spontán eseményről beszélhetünk. Egy elenyésző hányadban azonban jellemző volt, hogy valamilyen rendezvényhez, eseményhez köthetőek a gyűlöletcselekmények: Becsület Napja, Kitörés Napja, tiszaszlári per / megemlékezés Solymosi Eszterre.

ESETTANULMÁNY MEGVÁLTOZOTT-E A JOBBIK?

D

2016 december 29-én Vona Gábor Jobbik elnök és Mirkóczy Ádám szóvivő hanukai jókívánásokat küldött többek között Köves Slomónak, az Egységes Magyar Izraelita Hitközség vezető rabbijának. Az eddig példátlan üdvözlőt Köves Slomó nyilvánosan visszautasította, mellyel nagy vihart kavart a nemzetközi és a hazai közbeszédben, illetve magában a Jobbikban is. Az eset természetesen azt a kérdést veti fel, hogy megváltozott-e a Jobbik? Antiszemita-e a párt? Őszinte-e Vona gesztusa?

Vona elismeri, hogy a múltban a Jobbikban voltak "vadhajtások", ám érvelése szerint a párt már kilépett a "tékozló kamaszkorból", és "felnőtté vált". Másik gyakran hangoztatott érve, hogy egy "néppártban" természetes a "sokféleség", már csak a Jobbik tagjainak számosságából adódóan is akad egy-egy "kibeszélő" politikus, ám pártelnökként ő határozza meg az irányvonalat, az ő véleménye tekinthető a párt hivatalos álláspontjának. A változást saját magára is érti, pártelnökként egyik legfontosabb feladatának gondolja, hogy élen járjon a változásban ("felnőtté érésben").

Ebben az esettanulmányban be fogjuk mutatni, hogy egyik állítása sem állja meg a helyét: noha a Jobbik retorikája, külső megjelenése, szóhasználata kétségtelenül megvál-

tozott a korábbi időszakhoz képest, a pártra 2013 óta továbbra is jellemző az antiszemitizmus, nem elszigetelt, ritka esetekről van szó, és még a pártelnöki megnyilatkozások sem mentesek a zsidóellenességtől. Sőt, nyilvános bocsánatkérés, vagy valódi változtatásra utaló kataritikus kijelentés sem hangzott el a Jobbik részéről.

A párt karakterének első vizsgálati szempontja a személyi összetétel, és az antiszemita kijelentést tevők szankcionálása, különösen a vezetők esetében. Noha a párt elnökségéből 2016-ban nem kis visszhangot kiváltó kongresszus után kikerült a renitens és rendszeresen antiszemita kijelentéseket tevő Novák Előd (Apáti Istvánnal és Szávay Istvánnal együtt), a helyettük bekerülő Toroczka László és Janiczak Dávid (és Fülöp Erik) sem mérsékeltebbek, legfeljebb csak fegyelmezettebbek (noha Toroczka esetében ez is vitatható). Janiczak Hitlernek öltözött emberrel fotózkodott 2014 őszén, Toroczka pedig 2016-ban az adatigénylést benyújtó Léderer András (Magyar Helsinki Bizottság menekültügyi koordinátora) "zsidó" és "homoszexuális" voltára utalt, válaszként helyett. A HVIM volt elnöke Köves Slomót "megélhetési zsidónak" nevezte az N1 TV január 14-i adásában. A zsidókat nemzetbiztonsági kockázatnak nevező Gyöngyösi Márton is maradt a párt frakcióvezető-helyettese és külügyi kabinetjének vezetője. A frakció tagja Kulcsár Gergely is, aki beleköpött a holokausztnak emléket állító Duna-parti cipőkbe (a pártvezetés döntése értelmében virágot kellett vinnie a helyszínre). Noha a bevalottan antiszemita Lenhardt Balázstól és a vérvádazó Baráth Zsolttól megvált a párt, mégis sokatmondó, hogy erre nem azonnal a botrányos kijelentéseik utáni megtorlasként, hanem csak jóval később került sor. A Vona köszöntése után vallásghalázó Facebook-posztot kitevő vecsési alapszervezetet pedig hiába fenyegette meg kizárással a pártelnök, végül csak megrovásban részesítették őket. Ezzel ugyan a párt jelezte, hogy a trágár kiírással nem ért egyet, de mégis

¹"Talán az is elgondolkodtató, hogy az elmúlt években nem is tudott semmilyen vitatható megnyilvánulást idézni a Jobbik részéről." – válaszolta Köves Slomónak

²"Mint alapvetően konzervatív, keresztény indíttású ember, belekerültem egy szellemi-kulturális erőterbe, ahol az egyik oldal a magyarokat folyamatosan náciizta, a másik oldal pedig a zsidóságot folyamatosan hazáruította. Én pedig tettem, amit a saját oldalam mintái alapján helyesnek hittem..." Aztán rájöttem, hogy ez az egész sehoval sem vezet, hogy értékes energiákat emészt fel az ország"

megtűri sorai között az ezért felelős személyeket. Az eset azt is bizonyította, hogy a radikális szármánnyal csak egy bizonyos szintig vállalja a konfrontációt Vona.

A második szempont arra vonatkozik, hogy mennyire elszigeteltek az antiszemita kijelentések és cselekedetek a pártban, hány olyan párttag és alapszervezet van, amely kész követni a pártelnök irányvonalát, és hány olyan, amely nem.

E tekintetben rendkívül árulkodó, hogy Vona hanukai üdvözlete után nemcsak a vecsési alapszervezet, hanem a Pesti Srácok értesülései szerint, amit a Jobbikból azóta se cáfoltak több, mint 50 alapszervezet tiltakozott a Jobbikban a pártelnök gesztusa ellen³. Orbán Imre aki a mai napig a Jobbik tagja “köszönöm, hogy hülyét csináltál belőlünk, elnök úr” felkiáltással gúnyolódott Vonán, ugyanő korábban a “Te menőrádat megdugd a s...be!” Facebook-kommentet tett közzé⁴. Stummer János, a Jobbik budapesti regionális igazgatója arra tett javaslatot egy 2016 márciusi megemlékezésen, hogy a Sorsok Háza helyén jöjjön létre a Magyar Sorsok Háza, ahol „a holokauszt vitrinje helyett, mellett teret kap a magyar nemzet összes fájdalma és minden egyes feltámadása” egyértelmű tehát, hogy szerinte a holokauszt nem a magyar nemzet tragédiája. A Jobbik eddig minden évben képviseltette magát valamilyen szinten a “kitörés emléktúrán”, mely 1944-1945 telén a náci Németország oldalán harcoló, a szovjet gyűrűből kitörő magyar katonáknak állít emléket. Így volt ez 2016-ban és 2017-ben is. Ágoston Tibor Jobbik-tag 2014 január 12-én mondott beszédében merítette ki a holokauszttagadás cselekményét, amiért jogerősen el is ítélték. 2014 februárjában Pörzse Sándor a Barikád volt főszerkesztője, Vona stábjának mai napig tagja az esztergomi zsinagógában azt mondta, hogy „...egyszer már úgy lejátszhatnánk ezt. Nem? Tényleg, Ők nem szeretnek minket, mi nem szeretjük Őket. . . És ahogy ez nagyapáink idejében volt. Nem? Na, jó, nem is volt ekkora szájuk...”. A zsidóellenesség még a Jobbik bevallottan zsidó származású éppen ezért gyakran pajzsként használt Jakob Pétertől sem idegen, melyet 2014 júniusában Köves Slomónak címzett nyílt levelében fejtett ki⁵.

A Jobbik második kerületi szervezetének Facebook-oldala 2017 márciusában egy zsidó származású sportolóknak rendezett olimpiái esemény (Maccabi Games 2019) budapesti megrendezése ellen tiltakozott, aláírásgyűjtésre buzdított. Noha ez utóbbi posztal a pártelnök nem értett egyet, a fenti kijelentések világosan mutatják, hogy nem elszigetelt jelenségről van szó, még a 2013 őszi “cuki-kampány” indítása után sem koptak ki a Jobbikból a zsidóellenes megnyilvánulások.

A harmadik szempont a pártelnök kijelentéseinek szemügyre vétele: ő valóban tartózkodik-e, tartózkodott-e az antiszemitizmustól? Izrael politikájának a józan kritizálása természetesen még nem számít annak, ám a zsidó állam demonizálása⁶, vele szemben kettős mérce alkalmazása, szélsőséges jelzőkkel történő megbélyegzése csak az előítéletes gondolkodásból fakadhat. Vona 2013-ban azt nyilatkozta, hogy “nem leszek Izrael kutyája”, 2014 nyarán több hónappal a “felnőtté válás” utáni pedig meg akarta szakítani a diplomáciai kapcsolatokat Magyarország és Izrael között, továbbá izraeli termékek bojkottjára szólított fel. 2015 májusában úgy fogalmazott Vona, hogy “jó lenne, ha lenne egy zsidó vezető, aki nem a holokausztal mint egyfajta bunkósbotlalkarná a magyar emberek fejét verni”⁸. Az izraeli nagykövetet, Ian Mórt pedig azzal vádolta, hogy rákényszeríti a kötelező holokauszttagadást a Pázmány egyetemre.

Még a Köves Slomónak küldött 2016 decemberi hanuka-üdvözlétére adott viszontválasza sem nélkülözte az antiszemitizmust. Vona így fogalmazott: „Egyébként, ha már itt tartunk, sérelmeket, sértő mondatokat nagyon könnyű keresni. Én is tudnék. Ön is. Mások is. Mindenkinek. Az az ember, aki jól érzi magát a sajátépitésű lelki lövészárkában mindig talál indokot arra, miért maradjon ott. Sokkal egyszerűbb is, hiszen nem ahhoz kell az igazi bátorság, hogy az ember egy lelki lövészárkból tüzeljen a másikra, hanem ahhoz, hogy kijöjjön onnan. Sajnos a XX. század a mi közös történelmünk szempontjából az egyre mélyebb és mélyebb lövészárkokról szólt. A keresztény magyarság és a zsidó magyarság számtalan sebet okozott egymásnak. A XIX. század biztató indulása után a XX. század a falak, az árkok és a pusztítás évszázada volt. Ha megnézzük a nagy történelmi fordulópontokat

³<http://pestisraccok.hu/huszonot-jobbikos-alapszervezet-tiltakozik-vona-iranyvaltasa-ellen/>

⁴<https://444.hu/2013/08/15/nezd-mar-egy-antiszemita-fajgyulolo-jobbikos/>

⁵“Itt lenne végre az ideje annak is, hogy a magyarországi zsidóság és különösen annak vezető rétege magába szálljon. A szüntelen vádaskodás, önsajnáltság és a magyarság megvetése helyett végre elgondolkozhatna, hogyan jutott oda, és abban milyen saját felelőssége van, hogy önmagát szinte teljes egészében azonosította a baloldallal és a liberalizmussal, vagyis azzal a politikával, amely rendre beletapos a magyarság érdekeibe és értékeibe.”. Azt is hozzátette, hogy “a magyar embereket joggal zavarhatja a holokauszt-ipar”.

⁶“Jelen pillanatban Izrael – nem Észak-Korea, nem Irán, nem Törökország, nem Szíria – jelenti a világbékére a legnagyobb veszélyt. Izrael egy agresszor állam” (Vona Gábor, Fekete Bárány, 96-dik oldal).

⁷http://mandiner.hu/cikk/20140724_vona_megszakitana_a_kapcsolatot_izraellel

⁸http://alfahir.hu/vona7_a_holokauszttal_mint_bunkosbotlalkarni_a_magyar_emberek_fejet

és Holokauszt, ÁVH, 1956 stb. , akkor azt látjuk, hogy ezekben a pillanatokban a magyar-zsidó együttélés és közös hazaépítés eszményétől mind távolabb és távolabb kerültünk” - A Tett és Védelem Alapítvány megítélése szerint a fenti kijelentés kollektív ítéletet és általánosítást tartalmaz, mely befeketíti a zsidóságot. Egy olyan vitában hozta elő Vona a régi, kollektív „sérelmeket”, amely eredetileg a jelenkorról, és az általa vezetett párt kijelentéseiről szólt. Köves Slomót és a mai zsidóságot kárhozza a többek között 100 évvel ezelőtti eseményekért is: azt a képzetet kelti, mintha hozzájuk kötődnének a „sérelmek”, a „bűnök”, mintha azért a mai „zsidó magyarság” kollektíve felelős lenne. Másodsor, tipikus antiszemita toposzokat elevenített fel a pártelnök azzal, hogy a Tanácsköztársaságot és az ÁVH-t a zsidó magyarság és a nem zsidó magyarság konfliktusának írta le: sajnos nem ritka, hogy valaki ezen rendszerek rémtetteit a zsidóságnak tulajdonítsa, miközben azoknak a vezetői között csak zsidó származásúak voltak, akiket magukat nem tekintették a zsidóság képviselőinek - arról nem is beszélve, hogy az áldozatok között is ugyanúgy voltak zsidó származású emberek, mint az elkövetők között. Harmadsor, az is figyelemre méltó, hogy Vona a holokausztra (is) úgy utalt, mint az a pillanat, amikor „a magyar-zsidó együttélés és közös hazaépítés eszményétől mind távolabb és távolabb kerültünk”. Negedsor, nem csökkenti a távolságot Vona azon nyilatkozata sem, amit először a kuruc.info elnevezésű szélsőségesen gyűlöletkeltő oldalnak tett 2013-ban, mely szerint lemondana a Jobbik elnöki tisztségéről, ha kiderülne zsidó származása. Ezt a kijelentését 2017-ben a Hír Tv műsorában megerősítette.

Látható tehát az is, hogy még a békülési gesztus (?) pillanatában is vannak olyan „elszólásai”, „kirohánásai” a pártelnöknek, melyek bizonyítják, hogy a zsidóellenes előítéleteket, tévképzeteket nem tudta félretenni. Vona idézeteit is 2013-ból és azt azt követő időszakból, tehát a „néppártosodás” idejéből válogattuk össze.

Végül, ötödsor, ha a Jobbikban valóban érdemi irányváltás történt volna, akkor annak valamilyen katartikus nyilatkozatban, korábbi megszólalásoktól való elhatárolódásban is meg kellett volna nyilvánulnia: „ilyen hitelesítő jellegű megnyilatkozás lehetne az, hogyha nyíltan, egyértelműen, manifeszt jelleggel verbálisan is szakítana a Jobbik a korábbi nézeteivel”

(nyilatkozta Bodnár Dániel, Alapítványunk kuratóriumi elnöke⁹. Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija is hasonló gesztust hiányolt¹⁰). A Jobbiktól azonban ezidáig nemcsak bocsánatkérés és elhatárolódás nem érkezett, hanem számos olyan szimbolikusan fontos esemény volt, melyek után a pártok közül egyedülként nem reagált. A minden évben megrendezésre kerülő Élet Menetében rendszerint megtalálhatóak a parlamenti pártok politikusai, de legalábbis egy közleménnyel jelezni szokták együttérzésüket a pártok. A Jobbiktól sajtófigyelésünk szerint még soha semmilyen üzenet nem érkezett ezzel kapcsolatban. Kertész Imre halála után is szinte minden jelentős közéleti szereplő kiadott kondoleáló, emlékező közleményt kivéve a Jobbik, amelynek politikusai csak „Imre Kertészként” emlegették az egyetlen magyar Nobel-díjas írót¹¹, és tiltakoztak állami kitüntetése ellen¹² (mindez már javában a „néppártosodás” időszakában).

Sajnálatos módon a zsidó közösség Jobbikra adott reakciója nem volt egységes, minden bizonytalannal hangtalan eseményként múlt volna el, amennyiben Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija véleményével nem áll a nyilvánosság elé. Az EMIH kezdettől fogva hiteltelennek nevezte a radikális párt „néppártosodását”, ezért élesen elutasította a hanukai üdvözetet, és utána is következetesen minden fórumon hangsúlyozta, hogy a Jobbik „tréffi” maradt¹³, ugyanúgy kell viszonyulni hozzá, mint 2013 előtt. A Mazsihisz eleinte válasza sem méltatta a Vonáék üdvözetét, ám utána 2017 januárjában konferenciát szervezett a témáról, ahol a jelenlévők a követendő reakcióról vitatkoztak¹⁴. Ebben Heisler András, a Mazsihisz elnöke kijelentette, hogy szervezete nem folytat párbeszédet a Jobbikkal, és nem is célozza, hogy kialakuljon a diskurzus¹⁵. Ennek fényében meglepő volt, hogy Radnóti Zoltán, a Mazsihisz rabbitestületének elnöke aki korábban a közösségi médiában szintén kizárta a Jobbikkal való párbeszédet interjú adott a Jobbik hivatalos portáljának, az Alfahírnek¹⁶. Radnóti az interjúban többször elismerését, helyeslését fejezte ki a Jobbik változásával kapcsolatban. A zavart tovább növelte Heisler András, a MAZSIHISZ elnöke, aki a „világi szervezet” nevében határolódott el Radnótótól.¹⁷

⁹ <https://888.hu/article-tett-es-vedelem-a-jobbikkal-valo-ellenzoki-egyuttmukodes-elfogadhatatlan#>

¹⁰ <http://zsidok.com/kosorsag-szabalyai-avagy-miert-treffli-jobbik/>

¹¹ Novák Előd parlamenti felszólalása 2014 decemberében <https://www.youtube.com/watch?v=27q5cbRWJ5Y>

¹² http://mandiner.hu/cikk/20140815_jobbik_kertesz_imre_nem_erdemel_kituntetesi

¹³ <http://zsidok.com/kosorsag-szabalyai-avagy-miert-treffli-jobbik/>

¹⁴ <http://www.mazsihisz.hu/2017/01/12/mit-csinaljunk-ha-a-jobbik-kerul-hatalomra-9982.html>

¹⁵ <https://zsidotarsadalom.wordpress.com/2017/01/12/hanuka-es-a-jobbik-a-mazsihisz-szerint-nincs-parbeszed-vonaval/>

¹⁶ <http://www.atv.hu/belfold/20170314-vitat-gerjesztett-a-forabbi-jobbikos-interjuja-a-mazsihisz-ben>

ANTISZEMITA ELŐÍTÉLETESÉG A MAI MAGYAR TÁRSADALOMBAN

A Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet a Tett és Védelem Alapítvány megbízásából 2016 novemberében – az előző évekhez hasonlóan – átfogó felmérést végzett a magyar társadalom zsidósághoz való viszonyáról.³⁶ Mindegyik esetben a kutatás kérdőíves módszerrel történt, a 18 éves és idősebb népességet reprezentáló 1200 fős minta személyes megkérdezésével.³⁷ A mérési eljárás a Kovács András által kidolgozott koncepcióra épült,³⁸ a kutatás során leginkább az általa 1995 óta többször alkalmazott kérdéseket használták, ami lehetővé teszi az adatok időbeli változásainak bemutatását is. A továbbiakban a 2016-os eredményeket mutatjuk be, több helyen a korábbi adatokkal összehasonlítva.³⁹

A ZSIDÓSÁG TÁRSADALMI ÜGYÉNEK ÉRZÉKELÉSE, FONTOSSÁGA

Kutatásunk először azt kívánta megvilágítani, hogy a hazai közvéleményt milyen mértékben foglalkoztatják a zsidósággal kapcsolatos ügyek. Számos kérdés kapcsán a „nem tudom” válaszok magas arányából, az inkonzisztens válaszok gyakoriságából arra következtethetünk, hogy a válaszadók jó része nem tudott véleményt alkotni

a témában, annyira idegenek voltak számukra a felvetések, hogy nem voltak képesek viszonyulni a zsidósággal kapcsolatos részletkérdésekhez. Mindössze a megkérdezettek tízede tudott magától is felidézni a zsidósággal kapcsolatban akár csak egy közéleti eseményt az elmúlt évből. Ugyanakkor másfelől nézve ez nem feltétlenül kevés, a hazai etnikumok-kisebbségek helyzetét valószínűleg jóval kisebb tudással és érdeklődéssel szemléli a többségi társadalom.

Másodszor azt kell végiggondolni az adatok ismertetése előtt, hogy mit jelent, és mit nem jelent egy kérdőívben megfogalmazott zsidóellenes állítással való egyetértés. Az biztos, hogy „csak” véleményt, attitűdöt, nem pedig viselkedést, diszkriminációt. Ám a vélemény súlyát sem ismerhetjük meg: még a szélsőértékes válasz sem biztosan jelent komoly válaszadói fontosságot, átélést. Nagyon tanulságosnak véltük a spontán említésekből kikövetkeztethető zsidóellenesség és a hagyományos egyetértéseken alapuló antiszemitizmus szerinti besorolás közötti különbséget. Hagyományos módszer alapján antiszemitának címkézett válaszadók jó részének magától nem feltétlenül negatív az első gondolata Izrael és a zsidóság kapcsán, ám ha eszükbe juttatunk antiszemita vagy Izrael-ellenes állításokat, akkor hajlamosabbak egyetérteni, „rácsatlakozni”. Az összefüggés természetesen fordítva is fennállhat: az antiszemita állítások visszautasítása mellett is születhetnek saját indítatású zsidóellenes gondolatok. Ennek alapján annyi mindenestre egyértelműnek tűnik, hogy az antiszemitizmus sokszor inkább fogékonyságot, mintsem szilárd lelkiállapotot jelent. Olvasatunkban a változékonyság természetes jellemzője az antiszemitizmusnak.

Ezt az értelmezést szem előtt tartva mindig informatív, ha ugyanazokat a kérdéseket több éven át tesszük fel, így lehetőség nyílik hosszú távú tendenciák felvázolására. Ezek az adatok a

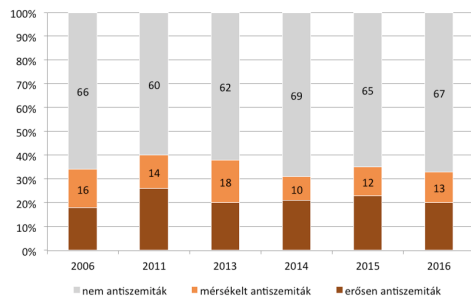
³⁶A kutatási jelentések megtalálhatók a Tett és Védelem Alapítvány honlapján (www.tev.hu), a Monitoring/Kutatások menüpont alatt. Az itt közölt fejezet a 2016-os kutatási jelentés összefoglalása, fontosabb részeinek kiemelése.

³⁷A minta kisebb, a mintavételből adódó torzulásait a KSH adatait felhasználva matematikai eljárással, úgynevezett súlyozással korrigálták. Így a minta pontosan tükrözi a 18 éves és annál idősebb lakosság településtípus, nem, életkor és iskolai végzettség szerinti összetételét. A közölt adatok hibahatára a teljes mintában a válaszok megoszlásától függően legfeljebb +3 százalék.

³⁸Bővebben lásd: Kovács András. 2005. A közeljövő Idegen. Antiszemita előítéletek a rendszerváltozás utáni Magyarországon. Budapest: PÖLIGART Kiadó, vagy Kovács, András. 2011. *The Stranger at Hand. Antisemitic Prejudices in post-Communist Hungary*. Leiden Boston: Brill.

³⁹Az eredmények ismertetése során, több helyen szó szerint vesszük át mondatokat, értelmezéseket a TEV honlapján teljes terjedelmében megtalálható kutatási jelentésből.

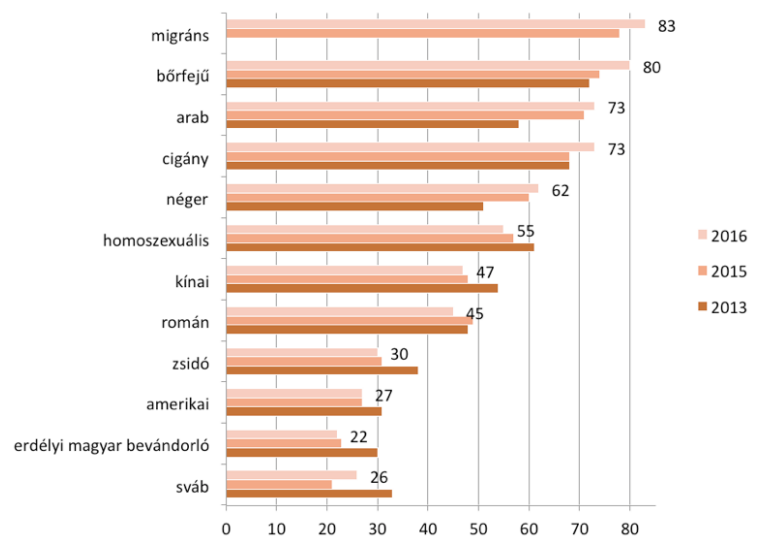
zsidókkal kapcsolatos képzetek, tévhitek népszerűségére (kognitív antiszemitizmus), és a zsidókhoz fűzött érzelmi viszonyra, társadalmi távolságra (affektív antiszemitizmus) vonatkoznak. Ennek alapján a zsidóellenesség 2010-ben erősödött meg számottevően (feltevésünk szerint nem függetlenül a Jobbik fősodorba kerülésétől), azóta csak nagyon szerény mértékű elmozdulások történtek, 2015-ről 2016-ra pedig valamelyest nőtt az antiszemita állításokkal egyetértők aránya. A kognitív dimenzióban tapasztalt növekedésben feltételezésünk szerint közrejátszhat az a jelenség, amit „igazság utáni politikának” nevezünk: a mai információáradatban egyre nehezebb bármiről is eldönteni, hogy igaz-e. Soha ennyi összeesküvés-elmélet és tévhit nem kapott ilyen nagy nyilvánosságot, mint napjainkban, nem ritkán politikai szereplők is nyilvánvalóan dezinformálásra és félelemkeltésre törekednek. A zsidósággal kapcsolatos képzetek vagy akár a holokaszttagadás- és relativizálás terjedése mögött is ez húzódhat meg, ugyanis a zsidók és Izrael iránti általános ellenszenv még csökkent is az utóbbi egy évben. Így összességében az antiszemitizmus szintje nem változott jelentősen az utóbbi egy évben.

1. ábra. Az antiszemita aránya a magyar társadalomban, 2006-2016 (%)

Ugyanakkor a valamivel kedvezőbb érzelmi viszonyulás is egy tágabb kontextus része. A társadalom érzelmi antiszemitizmusa jelentős részben egy általános idegenellenesség megnyilvánulása: azok a válaszadók, akik elutasítóbbak más etnikumokkal szemben is, nagyobb valószínűséggel idegenkednek a zsidóktól. Ettől még persze az antiszemitizmusnak lehetnek és vannak is speciális vonásai, ám látni kell, hogy a magyar lakosság

jelentős része számára a „zsidó” pusztán a más-ság egyik (akár szimbolikusan is felfogható) letéteményese, és ilyen minőségében érez antipátiát iránta – éppúgy, ahogy más etnikumok iránt is. A zsidók elutasítása más etnikumokhoz képest nem volt magas fokú, a listát a cigányoknál is nagyobb ellenszenvvel szemlélt migránsok „vezetik”. A migránsok (és a velük azonosított arabok, négerek) megjelenése, illetve jelentésváltozása a kérdőívben a zsidóság megítélését is más kontextusba helyezte: az összes indikátor közül csak azoknál tapasztalható javulás, ahol a válaszadók a zsidókat a migránsokhoz képest értékelték.

2. ábra. Társadalmi távolság különféle csoportoktól: „Nem járulna hozzá ahhoz, hogy a szomszédságába költözzön egy...” (2013-2016, %)

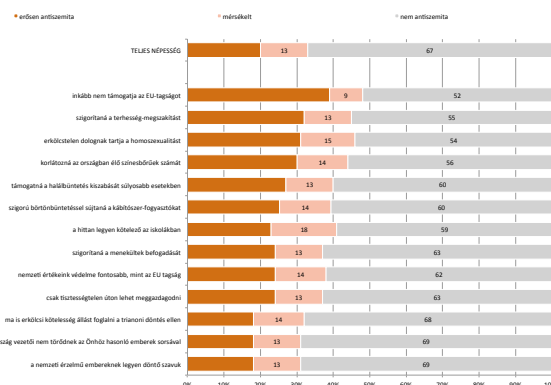
Ezzel függ össze az is, hogy Izrael iránt megértőbb lett a magyar közvélemény, a menekült-hullám feltehetően inkább az arab országok felé irányította sokak ellenszenvét. Első hallásra kifejezetten ellentmond az intuitív várakozásoknak, hogy még az erősen antiszemitaik is valamennyire empatikusnak bizonyultak a zsidó állam iránt – ám ha figyelembe vesszük, hogy pontosan ezek a válaszadók voltak a legelutasítóbbak a migránsokkal és általában az arabokkal szemben is, akkor talán már jobban értelmezhető az összefüggés.

	nem antiszemita	mérsékelt antiszemita	erősen antiszemita	Jobbik-szavazók	teljes népesség 2016	teljes népesség 2015
Az itt élő zsidók lojálisabbak Izraelhez, mint ehhez az országhoz	18	43	65	34	31	27
A magyarországi zsidók egy magyar-izraeli meccsen inkább Izraelnek szurkolnak, mint Magyarországnak	19	36	62	44	30	29
Izrael jogos önvédelmi harcot folytat az őt ért támadások ellen	33	33	32	20	33	25
Izrael politikai rendszere demokratikusabb, mint az őt támadó arab országoké	32	22	25	16	29	27
Az egyre durvább iszlám terrorerőnyilatkozat látva sokkal megértőbb vagyok Izrael iránt, mint korábban	33	34	32	19	33	23
Izrael agresszor, népirtást hajt végre a palesztinok ellen	22	35	51	33	29	28

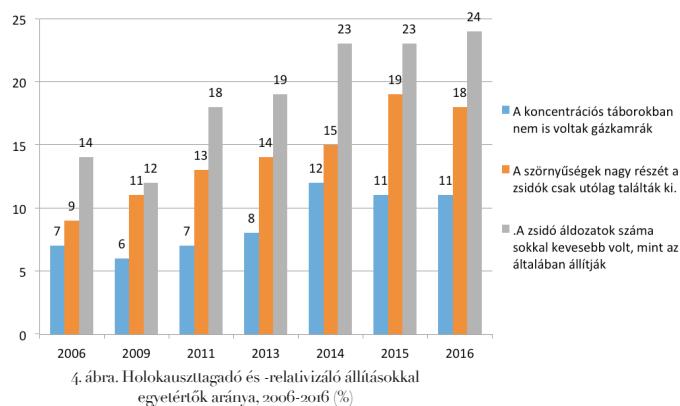
1. táblázat. Vélemények Izraelről és az antiszemitizmus, 2016 (Az egyetértők aránya, százalék; 5 = teljes mértékben egyetért, 1 = egyáltalán nem ért egyet; egyetért = 5 és 4 összevonva)

A kutatás egyik kiemelt kérdése az volt, hogy mely társadalmi csoportok és milyen indítatásból lesznek fogékonyak az antiszemitizmusra. Erre az elemzés azt a választ adta, hogy a társadalmi csoport-hovatartozás és a zsidóellenesség csak minimálisan függenek egymástól: a munkavégzés jellege, a településtípus és a vallásosság egyáltalán nem mutat összefüggést az antiszemitizmus elterjedtségével. A diplomásokra, a legmagasabb jövedelmi csoportban lévőkre, a nőkre, illetve a legfiatalabb és legidősebb korosztály tagjaira valamelyest kevésbé jellemző a zsidóellenesség, ám csak igen enyhe különbségek voltak kimutathatók. Azt kijelenthetjük, hogy a Jobbik szavazói és a magukat inkább radikálisnak és jobboldalinak mintsem mérsékeltnek és baloldalinak besoroló személyek az átlagnál jóval nagyobb arányban vallanak zsidóellenes nézeteket, ám még ezek a tényezők is csak részben magyarázzák az antiszemitizmust. Az összehasonlító elemzés tanulsága szerint jobban növeli a zsidóellenesség valószínűségét az euroszeptikus, rendpárti, tekintélyelvű társadalmi attitűd, és a másság különböző formáinak (homoszexualitás, kábítószer-fogyasztás, bevándorlás) elutasítása, ugyanakkor a pesszimista emberkép független az antiszemitizmustól. Ezek az attitűdkérdések az idegenellenességgel együtt a legerősebb magyarázó tényezői az antiszemitizmusnak.

A vézskorszak emlékezete mélyen megosztja a magyar társadalmat: a megkérdezettek mintegy fele szerint napirenden kellene tartani a kérdést, a másik fele szerint elhagyni. Ezekben az ügyekben időbeli elmozdulás nem volt kimutatható, ám a nyílt holokauszttagadó és -relativizáló kijelentések támogatottsága a 2006-os 7-14 százalékról 2016-re 11-24 százalékra nőtt.

3. ábra. Antiszemitizmus és társadalompolitikai attitűdök (2016, %)

A Jobbik szavazótáborának antiszemitizmusa 2014-ről 2015-re enyhén mérséklődött ugyan, 2016-ban viszont nem történt újabb elmozdulás. A néppárti stratégia annyiban nem volt sikeres, hogy a válaszadók többsége antiszemita tartja a pártot, és csak kevesen érzékelnek e téren javulást – ráadásul ugyanannyian voltak, akik inkább fokozódó zsidóellenességet figyeltek meg. Azt ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a zsidósággal kapcsolatos szabad asszociációk csak gyenge-közepes mértékben különböztek a jobbikos és nem-jobbikos válaszadók esetében.

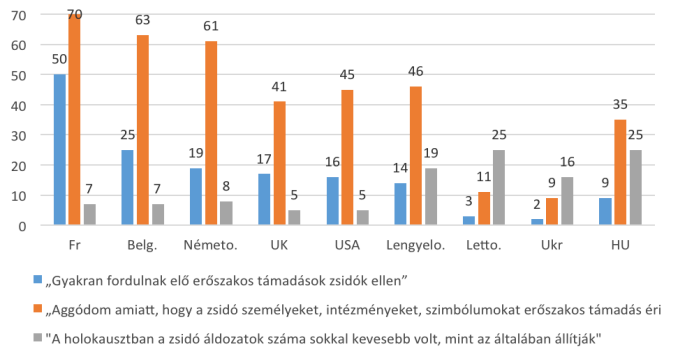
A megkérdezettek a „zsidó” szóról jellemzően három dologra asszociáltak: leggyakrabban vallásra, népre, országra (leíró, semleges említések); sokan holokausztra és az üldöztetésre; és szintén gyakori volt a pénz, befolyás, hatalom típusú említés. Nehéz megállapítani, hogy ez utóbbi képzetársítás elismerésből vagy féltékenységből fakad, mindenesetre az irigység is sok esetben táptalaja az antiszemitizmusnak. Ugyanakkor a kifejezetten negatív említések, lealacsonyító jelzők („kapzsi”, „hataloméhes”,

„másokat semmibe vevő”) csak minden tízedik válaszadónál jöttek elő, nagyjából ugyanennyi volt a kifejezetten pozitív minősítések aránya is („tanult”, „összetartó”, „okos”). Hasonlóak voltak az arányok akkor, amikor Izraelről és a jellegzetes zsidó tulajdonságokról kérdeztük az embereket: a többség semleges asszociációt társított ezekhez. Ez is azt bizonyítja, hogy a választóközönségnek csupán egy kis szelete az, amely határozott elképzelésekkel rendelkezik a zsidókkal kapcsolatban, akár pozitív, akár negatív irányban.

	nem antiszemita	mérsékelt antiszemita	erősen antiszemita	Jobbik szavazói	teljes népesség 2016	teljes népesség 2015
Üldöztetés, holokauszt, Auschwitz, második világháború szenvedés	30	24	25	26	28	23
Semleges említés: vallás, népcsoport, szokások, kultúra, Biblia, nyelv	32	19	9	21	26	26
Pénz, hatalom, gazdagság, kereskedelem, USA, befolyás	17	36	29	19	22	22
Negatív tulajdonságok: hatalomvágy, pénzhűség, kizsákmányolás, fukarság, lustaság, gyűlölet	4	9	25	23	9	13
Pozitív: okosak, toleránsak, dolgozók, emberségesek	7	1	3	3	6	3
Ugyanolyanok, mint mások. Engem nem érdekel, hogy ki a zsidó, ki nem	5	4	1	3	4	3
Palesztin-zsidó konfliktus	3	0	5	1	3	4
Külső jegyek (pajesz, orr, stb.)	2	3	2	2	2	2
Rokon, szomszéd, ismerős	0	0	0	0	0	2
Ételek (kóser stb.)	0	4	1	2	0	2
	100	100	100	100	100	100

2. táblázat „Mire gondol elsősre, ha ezt a szót hallja, hogy zsidó?”
(2016, nyitott kérdés, a spontán válaszok az antiszemitizmus szerinti csoportokban, a válaszolók százalékában)

Végül, nemzetközi összehasonlító adatok azt mutatják, hogy az antiszemitizmus szintje hazánkban magasabb, mint Nyugat-Európában, ugyanakkor nem tér el markánsan a többi kelet-közép európai országtól. Abban ugyanakkor jóval kedvezőbb a hazai zsidóság helyzete, mint a nyugatiaké, hogy sokkal kevésbé kell fizikai atrocitásoktól tartania.

5. ábra. Zsidókat ért támadások vélt gyakorisága és holokausztrelatívizálás néhány európai országban (2015, százalékos arányok, forrás: ADL.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

TUDOMÁNYOS HIVATKOZÁSOK

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)
- Adorno, T. W.; Frenkel-Brunswik, Else; Levinson, Daniel J.; Sanford, R. Nevitt (1950): *The authoritarian personality*. Oxford, England: Harpers
- Allport, Gordon. 1977. *Az előítélet*. Budapest: Gondolat.
- Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.
- Arendt, Hannah (1975): *The Origins of Totalitarianism*. Harcourt Brace Jovanovich, New York.
- Association of Chief Police Officers (ACPO), 2005. *Hate Crime: Delivering a Quality Service. Good Practice and Tactical Guidance*. London: ACPO.
- Átol Dorottya, Dombos Tamás, Jovánovics Eszter; M. Tóth Balázs, Pap András László és Udvari Márton. 2013. „Közösség tagja elleni erőszak. Alternatív kommentár.” *Fundamentum*, 17, 3:79-92.
- Balogh Lídia, Dinók Henriett és Pap András László. 2012. „A jog által láthatatlan? A gyűlölet-bűncselekmények szabályozási kérdései és gyakorlati problémái.” *Fundamentum*, 16, 4:91-98.
- Bibó István (1948): *Zsidókérdés Magyarországon 1944 után*. Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó, 2001
- Bieber Ivóna. 2009. „Milyen választ ad a jogalkotó a gyűlöletbeszédre? A gyűlöletbeszéd nemzetközi szabályozása.” *Föld-rész*, 2, 3 4:30-49.
- CEJI, 2012. *Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához*. FacingFacts! projekt.
- Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. *Hate Crime. Impact, Causes and Responses*. London: Sage Publications.
- Community Security Trust (CST). 2013. *Antisemitic Incidents Report 2012*.
- Community Security Trust (CST). 2014. *Antisemitic Incidents Report 2013*.
- Fromm, E. (2002): *Menekülés a szabadság elől*. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Glock, Ch. et al (1975): *Adolescent prejudice*, New York, 1975.
- Hann Endre-Róna Dániel: *Antiszemita előítéletesség a mai magyar társadalomban Kutatási jelentés 2016 Tett és Védelem Alapítvány*
- Halmi Gábor. 2002. *Kommunikációs jogok*. Budapest: Új Mandátum Kiadó.
- Jacobs, James B. és Potter, Kimberly. 1998. *Hate Crimes. Criminal Law & Identity Politics*. New York: Oxford University Press.
- Kovács András. 2005. *A kéznél lévő Idegen. Antiszemita előítéletek a rendszerváltozás utáni Magyarországon*. Budapest: POLGART Kiadó.
- Kozáry Andrea. 2013. *Gyűlölet-bűncselekmények. Oktatási segédanyag*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Kézirat.
- Levin, Jack és McDevitt, Jack. 1999. *Hate crimes*. In *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. szerkesztette Kurtz, Lester; 89-102. San Diego: Academic Press.
- Medián. 2015. *Antiszemita előítéletesség a mai magyar társadalomban. Kutatási jelentés*. Budapest: Brüsszel Intézet. http://tev.hu/wp-content/uploads/2016/04/Medi%C3%Am_kutat%C3%Ais_2016_HU.pdf
- OSCE/ODIHR. 2009a. *Hate Crime Laws. A Practical Guide*. Varsó: OSCE/ODIHR.
- OSCE/ODIHR. 2009b. *Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for nt he the OSCE region*. Varsó: OSCE/ODIHR.
- Perry, Barbara. 2001. *nt he Name of Hate. Understanding Hate Crimes*. New York: Routledge.
- Selznick, J. G. Steinberg, S. (1969): *The Tenacity of Prejudice*. New York: 1969.

- Szűjbély Katalin. 2009. „Az etnikai adatgyűjtésre vonatkozó nemzetközi és európai uniós ajánlások.” *Föld-rész*, 2, 3 418-29.
- Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.
- Tóth J. Zoltán. 2013. „Az önkényuralmi jelképek használata mint a véleménynyilvánítási szabadság korlátja? (A 4/2013. AB határozat előzményei, indokai és következményei, valamint az új Btk.-szabályozás pozitívumai és fogyatékosai).” *Jogelméleti Szemle*, 14, 2: 178-196.
- Ungváry Krisztián. 2016: *A Horthy-rendszer mérlege. Diszkrimináció, szociálpolitika és antiszemitizmus Magyarországon, 1919-1944.* Pécs: Budapest, Jelenkor Kiadó.
- Utasi Judit. 2011. „A gyűlöletbűnözés háttere.” In *Kriminológiai tanulmányok* 48. kötet, szerkesztette Virág György. 115-126. Budapest: Országos Kriminológiai Intézet.
- Vona Gábor. 2013. *Fekete bárány, fehér holló.* Budapest, Magyar Hírek Kiadó.
- Whitley, Bernard E. és Kite, Mary E. 2010. *The Psychology of Prejudice and Discrimination.* Belmont: Wadsworth.

PUBLICISZTIKÁK, INTERNETES FORRÁSOK

- 444.hu: Nézd már, egy antiszemita, fajgyűlölő jobbikos!. 2013. 08. 15. <https://444.hu/2013/08/15/nezd-mar-egy-antiszemita-fajgyulolo-jobbikos/>
- 888.hu: Tett és Védelem: a Jobbikal való ellenzéki együttműködés elfogadhatatlan. 2016. 11. 28 <https://888.hu/article-tett-es-vedelem-a-jobbikkal-valo-ellenzeki-egyuttmukodes-elfogadhatatlan/>
- Alfahír: Vona7: a holokausztal, mint bunkósbotlall verik a magyar emberek fejét. 2015. 05. 29. http://alfahir.hu/vona7_a_holokausztal_mint_bunkosbottal_verik_a_magyar_emberek_fejet
- ATV.hu: Vitát gerjesztett a főrabbi jobbikos interjúja a Magsihiszben. 2017. 03. 14. <http://www.atv.hu/belfold/20170314-vital-gerjesztett-a-forabbi-jobbikos-interjuja-a-magsihisz-ben>
- Mandiner: Vona megszakítaná a kapcsolatot Izraellel. 2014. 07. 24. http://mandiner.hu/cikk/20140724_vona_megszakitana_a_kapcsolatot_izraellel
- Mandiner.hu: Jobbik: Kertész Imre nem érdemel kitüntetést. 2014. 08. 15. http://mandiner.hu/cikk/20140815_jobbik_kertesz_imre_nem_erdemel_kituntetest
- Magsihisz.hu: Mit csináljunk, ha a Jobbik kerül hatalomra? 2017. 01. 12. <http://www.magsihisz.hu/2017/01/12/mit-csinaljunk,-ha-a-jobbik-kerul-hatalomra--9982.html>
- Pesti Srácok: Több, mint 50 alapszervezet is tiltakozik Vona irányváltása ellen. 2017. 01. 29. <http://pestisracok.hu/huszonot-jobbikos-alapszervezet-tiltakozik-vona-iranyvaltasa-ellen/>. Letöltés ideje: 2017. 04. 25.
- Zsidó Társadalom Wordpress: Hanuka és a Jobbik: a Magsihisz szerint nincs párbeszéd Vonával. 2017. 01. 12. <https://zsidotarsadalom.wordpress.com/2017/01/12/hanuka-es-a-jobbik-a-magsihisz-szerint-nincs-parbeszed-vonaval/>
- Zsido.com: A koserság szabályai, avagy miért tréfli a Jobbik. 2016. 08. 11. <http://zsido.com/kosersag-szabalyai-avagy-miert-trefli-jobbik/>

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány zsidó szervezetek civil kezdeményezése, amely a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért. Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

FORRÓDRÓT
(+36 1) 5 100 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot
és facebook oldalán: www.facebook.com/tev-teft-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1052 Budapest, Semmelweis utca 19.

Tel: +36 1 267 57 54

+36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>

info@tev.hu

**BRÜSSEL INTÉZET
NONPROFIT KFT.**

Cím: 1052 Budapest. Semmelweis utca 19.

tel: +36 1 267 57 54

<http://www.brusszelintezet.hu>

info@brusszelintezet.hu